

Häire 112

Päästeteenistuse ajakiri

PRIITAHTLIKE ERINUMBER

Eesti Tuletõrjemuuseum ootab päästealaga seotud esemeid

Seoses viimase 15 aasta lünkliku kogumistööga on suur osa tuletõrje ajaloost jäänud jäädvustamata. Pöördume teie poole palvega, anda meile märku huvitavatest tuletõrjealastest leidudest, mida näete või olete kuulnud kusagil olevat. Oleme huvitatud esemetest, mis hõlmaks tuletõrje-päästealast tegevust nõukogude perioodist (võimalusel ka varasemast ajast) kuni tänapäevani välja. Kogumistöö eesmärk on täita puuduv tühik meie tuletõrjekultuuri ajaloos ja anda võimalus sellega tutvuda ka meie lastele ja lastelastele.

Sageli satuvad paljud tuletõrjesemed välismaale või ei osata hinnata nende ajaloolist väärtust, kuid

teie kaasabiga on neid võimalik säilitada muuseumis ning eksponeerida näitustel. Materjalide koondamine muuseumi annab võimaluse kõigil huvilistel neid hõlpsamini uurida.

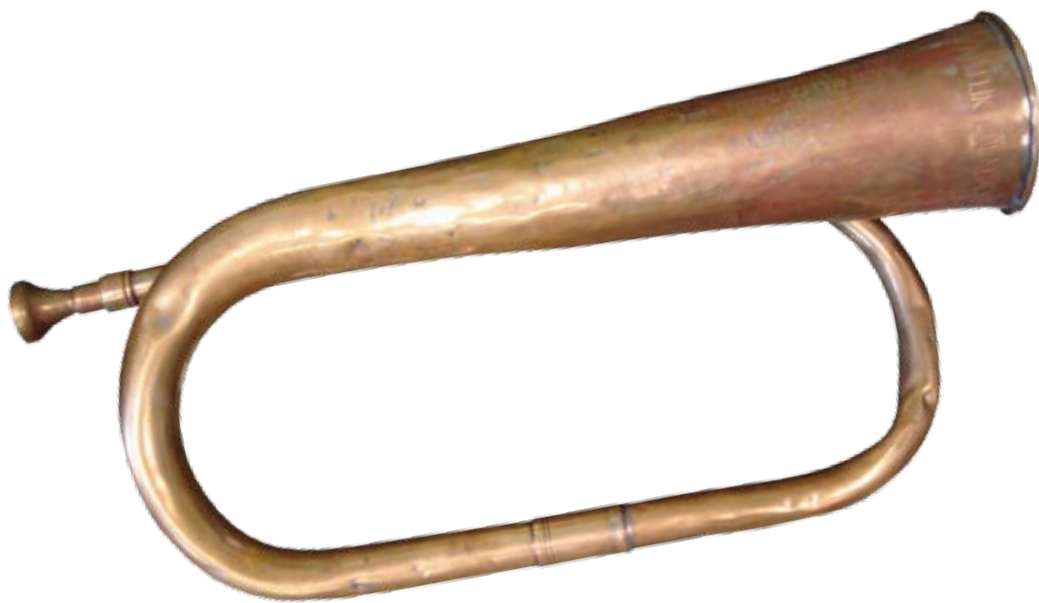
Andke meile teada, kui teil või teie tuttavatel juhtub kusagil olema kasutult seisma jäänud tuletõrje traditsioonidega seotud sümbolikat, fotosid, vormielemente, kustutusvahendeid jms. Kogumist väärrib ka teave, mis seondub eseme päritolu ja legendiga. Rõhutameme, et ka nõukogude aeg on juba ajalugu ning tollased mälestused, esemed ja vormiriided on samuti väärtuslik materjal muuseumi jaoks.

Alates 2006. aastast asub Tuletõrjemuuseum Päästeameti majas

aadressil Raua tn 2. Kolimine Vana-Viru tänavalt on toonud muuseumi palju segadust, remondi ja töötajate nappuse tõttu on veninud ka ekspositsiooni avamine. Sellele vaatamata on sinna aastakümnete jooksul talletatud ajalugu jäädvustatud. Sügisel kavatsime avada ühe osa näitusest, kuid ka praegu on uurijatel võimalik meilt materjale ja teavet saada.

Tiina Saksakulm
Direktori kt

Raua 2
76 608 Tallinn
telefon 6 444 251
info@tuletõrjemuuseum.ee

Pritsimeste pasun

Alates 2005. aastast annab Päästeamet välja Eesti päästeala priitahtluse edendamise eestvedaja rändauhind – vasest "Pritsimeste pasunat".

Pasunal on kiri "Parim päästeala priitahtlik edendaja". Traditsiooniliselt graveeritakse sellele igal aastal saaja nimi ja aastaarv.

Rändauhind on loodud eesmärgiga tunnustada ja motiveerida päästealase vabatahtliku tegevuse

eestvedajaid ning väärtustada ohutusalast kogukondlikku tegevust ja kodanikualgatusi. Üks kord aastas antakse meene koos selle juurde kuuluva tunnistusega üle mittetullundusühendusele, sihtasutusele, seltsingule või üksikisikule silmapaistvate saavutuste eest priitahtluse edendamisel päästealal.

Komisjonile võivad ettepanekuid teha Päästeameti peadirektor, Päästekeskuste direktorid, Parima

priitahtliku päästeala edendaja valimise komisjoni liikmed ja mittetullundusühenduste juhatused.

Alates 2005. aastast on traditsioonilise rändauhinna silmapaistvad omanikud olnud:

2005 – Paide Vabatahtliku Tuletõrje Selts

2006 – Ülle Kiviste, Kaiu vallavanem

2007 – Väino Virks, Vajangu Tuletõrjeselts

Tuletõrjeühingute ümmargused tähtpäevad 2008.a.

Haapsalu	140 (9.11.1868)
Viljandi	140 (1868)
Paldiski	135 (21.8.1873)
Karksi	110 (1898)
Kallaste	105 (20.9.1903)
Laiuse	105 (1903)
Paasvere	105 (1903)
Vändra	105 (12.10.1903)
Jõgeva	100 (8.10.1908)
Võhma	100 (1908)
Sürgavere	100 (1908)
Torma	100 (14.9.1908)
Türi	100 (8.12.1908)

Jõgeveste	95 (4.8.1913)
Märjamaa	95 (27.10.1913)
Rägavere	95 (1913)
Vaimastvere	95 (1913)
Ahja	80 (16.3.1928)
Harku	80 (1928)
Holdre	80 (1928)
Jäärja	80 (9.9.1928)
Kaisma	80 (9.9.1928)
Kambja	80 (1928)
Kasariitsa	80 (16.12.1928)
Kihelkonna	80 (1928)
Kiidjärve	80 (23.4.1928)
Kolga	80 (1928)
Kõue	80 (4.11.1928)
Linnamäe	80 (23.9.1928)
Luunja	80 (13.3.1928)
Orava	80 (26.11.1928)
Puiatu	80 (21.10.1928)
Raikküla	80 (23.6.1928)
Taheva	80 (18.12.1928)
Tihemetsa	80 (4.11.1928)
Tori	80 (9.12.1928)
Tuhala	80 (8.11.1928)
Viimsi	80 (15.7.1928)
Vorbuse	80 (15.4.1928)
Võnnu	80 (27.12.1928)
Kullamaa	70 (7.11.1938)

EESTI TULETÕRJELEKSIKON

Tallinn 1940 andmeil,

korrigeeritud muudel alustel

SISUKORD

4	Siseministri tervitus
4	Mati Raidma: vabatahtlikud ei vastandu riigile
5	Kodud tuleohutumaks vabatahtlike abiga
6-8	Vabatahtlik tuletõrje – Eesti maa sool
8-9	Reservpäästerühm – palju toredaid inimesi
10-11	Jari Honkanen – vabatahtlikkuse ja ennetustöö arendaja Soomest
12-13	Rakvere Tuletõrjeühing kutsub noori ennetustööle
14-19	Türi Vabatahtliku Tuletõrjeühingu ajaloost
20	Eesti tuletõrje tähtpäevad
21	Kuidas säilitada päästeala ajalugu?
22-23	Tuletõrjemuuseumi tekkelugu
24-25	Vabatahtlikud ennetustöös
26	Sissevaateid vabatahtliku tuletõrje tulevikku
27	Priitahtlike muutuvad rollid ja arengupidurid

Head sõbrad ja kolleegid,

Ja sõna “kolleegid” tahaksin ma seekord rõhutada eriti just priitahtlike pritsimeeste poole pöördumisel. Sest mida muud, kui kolleegid me oleme – ajame ju siin Maarjamaal sarnast asja ning oleme seda ühise perena teinud juba pea 90 aastat, mis ei tähenda sugugi, et oleksime unustanud oma algsed juured ja aasta 1788, mil Tallinnas Mustpeade Vennaskonna poolt Eestimaa esimene tuletõrjekomando asutati. Aga tõesti, järgmisel sügisel, täpsemalt 7. septembril 2009, võime üheskoos tähistada Eesti organiseeritud tuletõrje 90. aastapäeva. Loodetavasti teeme seda ka piisavalt väärilt, hoolimata sellest, et majandusteadlased oma prognoosides aina tumedamaid toone kasutusele võtavad. On ju pritsimehed ja meid ühendavad organisatsioonid alati kuulunud “ellujääjate” hulka ja oleme elanud teadmises, et kui kuidagi enam ei saa, siis on ikka kuskil olemas veel üks, päästev ja positiivne lahendus, vaja see ainult leida ja realiseerida.

Tahaksin siiski peatuda paari sõnaga ka ühel tõigal, mis mind natuke murelikuks muudab. See on see, et meie priitahtlike read täna mitte just kõige tihedamad ei ole. Ajaloost on teada, et eelmise sajandi algusaastatel tegutses tolleaegse Tsaari-Venemaa Eestimaa kubermangu territooriumil üle 140 erineva tuletõrjeorganisatsiooni. Täna Eestis Vabariigis võime rääkida vaid umbes 70-st päästealal tegutsevast priitahtlikust ühingu või seltsist. Eks selles poole võrra “kokkukuivamisest” ole oma osa kindlasti ka vahepealsetel nõukogude võimu aastastel, mil mäletatavasti pärsiti igati igasugust kodanikualgatust, aga mõtlemisainet võiks see võrdlus siiski pakkuda. Seda enam, et demokraatlik riigikord on taas meie igapäevanormiks saanud ning suuna liikumiseks kodanikuühiskonna aina tõhusama ja võimsama toimimise poole on andnud meile ka vabariigi president. Seega kutsun teid kõiki kaasa aitama ja toetama priitahtlike pritsimeeste ühenduste tekkimist

ka naaberkülas, -vallas või, miks ka mitte, -koolis või -asutuses. Mida rohkem meid on, seda tugevamad me oleme, seda võimsamalt kõlab meie hää ja põhitud ka ühiskonnas meile omased väärtushinnangud ning tavad.

Naljaga pooleks tahaksin veel lõpetuseks meile kõigile hoiatuseks meelde tuletada armastatud rahvakirjaniku Oskar Lutsu poolt täpselt sada aastat tagasi kirjandatud lustimängu “Paunvere” süžeed. Mäletatavasti said selle teose loomise ajendiks Paunveres tol ajal tegelikult aset leidnud sündmused, mille keskmeks kohaliku pritsimeeste seltsi pealiku kukutamine ja sellega seotud riivaalitsemine kohalike ärksamate tegelaste vahel. Nagu näitemängust teame, viis koostöövaimu ja tahte puudumine Paunveres tegutsenud tugeva pritsimeeste seltsi lagunemiseni ja ühe arvestatava organisatsiooni asemele kolme võimuvõitlust pidava ning üksteise vastu koalitsioone moodustava külaseltsi tekkimiseni, mille liikmed vastaspoole häälil avalikult ostsid ja müüsid ning nõnda külarahvale enim pilkeobjektiks kui tõsiselt võetavaks eeskujuks muutusid.

Seega soovin meile kõigile jätkuvalt meeskonnavaimu ja koostegemise tahet ning seda ikka: Jumala auks ja ligimese kaitseks!

Teie

Kalev Timberg,

Päästametite peadirektor

Vabatahtlike töö on suur väärtus

JÜRI PIHL
SISEMINISTER

Siseturvalisuse valdkonnas on aastaid tehtud head tööd ning kaitstud kõige hindamatumat väärtust – inimeste elu. Kutseliste päästjate kõrval on suure panuse andnud vabatahtlikud, kes on võtnud vastutuse seista oma kaasmaalaste turvalisuse eest.

Turvaline elukeskkond on kõike inimeste õigus, aga ka vastutus. Kuigi riigil on kohustus kaitsta inimeste elu, tervist ja vara, on hea meel tõdeda, et Eestis on aastast aastalt üha rohkem inimesi, kes teavad, et parema elu nimel saab ise palju ära teha. Päästevaldkonnas on ligi 800 koolitatud vabatahtlikku, kes oma vabal tahtel leeki kustutavad ja ennetustööd teevad. Tänu vabatahtlike toele on

Eestis paigaldatud tuhandeid suitsuandureid, mis aitavad tuleõnnetuste korral inimeste elu päästa.

Lisaks neile on sadu inimesi, kes on tulnud appi rasketel hetkedel, kui metsa- või rabapõlengud on suureks paisunud. Tänu kõigile neile meestele ja naistele on säästetud nii mõnigi inimelu, kustutatud ohtlikke suurpõlenguid ning alles on jäänud paljude perede kodud. See on tänuväärne töö ja väärib tunnustamist.

Vabatahtlikkuse toetamiseks on Vabariigi Valitsus võtnud eesmärgiks luua korralikud tingimused päästetööde läbiviimiseks, ning arendada vabatahtlike koolitamise süsteemi. Korralik varustus ja abivahendid on eelduseks,

et priitahtlikud saavad päästetöödel osaleda. Samuti on tähtis, et korralikud vahendid kaitseksid vabatahtlike elu ja tervist. Riigi esimene tänu on turvatunde pakumine neile, kes riigile appi on tulnud.

Aastal 2009 saab kutseline päästeorganisatsioon Eestis 90-aastaseks. On oluline, et enne juubeliaastat oleme välja töötanud tervikliku kontseptsiooni vabatahtluse edendamiseks. Sellele tuginedes saame vabatahtlike tööd paremini toetada ja hinnata. Olen kindel, et mida tugevamad partnerid on kodanik ja riik, seda paremini suudame täita oma ühist eesmärki – turvalist Eestit, kus on kõigil hea elada.

Mati Raidma: vabatahtlikud ei vastandu riigile

MATI RAIDMA
RIIGIKOGU RIIGIKAITSEKOMISJONI
ESIMEES
MTÜ MONDO JUHATUSE ESIMEES

SOOVIKSIN JAGADA MÕNINGAID OMA MÕTTEID VABATAHTLIKUST TÖÖST JA SUHETUMISEST RIIGIGA, OLLES TÄNASEKS PROOVINUD KÄTT MÕLEMAL POOLEL.

Kõigepealt ühest stereotüübist, mis mind vägagi häirib. Vabatahtlikud organiseeruvad, kuna riik ei suuda oma ülesannet täita. See on üks mõttemallidest, millest peame lahti saama. Ilmselt on tegemist lihtsaima seletuse leidmisega ja väga eestlaslikul maailmavaatel põhineva arusaamaga vabatahtliku töö olemusest. Kuna riik ei saa hakkama, siis oldi sunnitud kaasa vabatahtlikke – sageli korratav mõte meedias. Reostustõrjega ei saanud riik hakkama ja oli sunnitud rakendama vabatahtlikke, metsade kustutamises on riik abitu ja on seetõttu kaasanud vabatahtlikud. Pole vist võõras ka jutt, et näe – riik ei suuda meie külas päästekomandot üleväl pidada ja seega olemine sunnitud looma vabatahtlikku. Pidage, see tee ei vii meid kusagile. Ei ole vabatahtlik tegevus oma olemuselt vastandumine riigiga ega MTÜ loomise peaesmärk hädasund. Maailmas on küll olemas eriliik vabatahtlikke organisatsioone, kelle tegevuse si-

suks ja eesmärgiks ongi võitlemine ja protesteerimine, aga päästeala tegevuspõld sinna ei kuulu.

Päästealas olid, on ja jäävad vabatahtlikud ja riik partneriteks, kel on üks asi ajada.

Loomulikult on partneritegi suhetes häid ja halbu päevi. Mõlemad pooled on vigu teinud. Ilmselt oli ka riik liiga noor ja nõukogude aja mälestus liiga värske, mõistmaks vabatahtlikkuse olemust ning koguväärtust. Mitmelgi korral nähti tüütut konkurenti või siis lisakoormust.

Riik ja vabatahtlikud ei tohiks üksteisele altkulmu vaadata. Riik küll ütleb oma partneritele, millised oleks tema soovid valdkondade osas, mida kataks MTÜ-d, aga see ei ole kohustus ega välistada muid tegevusi. Sest väga põhimõtteliselt baseerub MTÜ tegevus liikmeks tulnute ühishuvidel. Seda peab riik mõistma.

Siinkohal tahan tunnustada neid mehi ja naisi, kes on võtnud enda kanda MTÜ-de loomise ja vedamise. Eelmise aasta lõpuni, millal ka ise selle töö ette võtsin, tuleb tunnistada, ei olnud mul sellest selget arusaama. Järjekordselt sain kinnitust ühele oma elutõdedest, et mõistmiseks on vaja kogeda.

Kui keeruline on vormistada, hoida ja juhtida (inimeste leidmisega ei olegi probleemi) üht MTÜ-d, on tegelikult vähe teada fakt. Siin on riik

gipoolsetel partneritel näha küll päris suurt arenguruumi, toetamaks neid ettevõtlikke inimesi, kes selle kohustuse on endale võtnud ja läbi selle Eesti vabatahtlike organisatsioonide maastikku täidavad.

VABATAHTLIKKUSE VÄÄRTUSED

Vabatahtlikuks olemine kannab mitut väärtust. Tõstaksin esile neist kaht. Kõigepealt inimese soovi tegeleda peale oma palgatöö millegagi, mis meeldib või mis paneb

südant valutama. Või otsida enda jaoks seda "miskit", leides siinjuures mõttekaaslast. Läbi selle muutub elu täisväärtuslikumaks, andes veel ühe mõotme ja mõtte minu maapealsele elule. Olgu ma siis päästja, ametnik või riigikogu liige. Ja aeg-ajalt toob niisuguse tunde ka rahulolu millegi hea kordasaatmise üle, mis polegi nii vähe. Paljud teist ilmselt mõistavad mind.

Teiseks on Eesti riik nii väike, et meie ühist soovi näha teda õitsva ja arenenuna saab reaalsuseks muuta vaid siis, kui ka ise rohkem pingutame. Lisades oma palgatööle veel ka vabatahtliku töö, kandes nii mitut ametit, anname selleks oma panuse.

Tundub liialdamisena, et just sinu töö vabatahtlikus liikumises on määrava tähendusega. Vaid panuste summa näitab selle töö tegelikku tähendust. Iga tagasihoidlikumgi initsiatiiv on järjekordne killuke selles mosaiigis. On liiga palju lootata, et just sina muutsid maailma paremaks, aga õige ja tänuväärne on tõde, et koos sinu tegemistega muutub elu turvalisemaks ja läbi selle paremaks, austatud vabatahtliku töö tegija.

Lõpetuseks soovin jõudu ja viisadust ka Päästeametile, kes (tegelikult ka ilma korralduseta ja vabatahtlikult) on võtnud endale rolli tõsta päästeala vabatahtlik liikumine ausse seda igati toetades.

Kodud tuleohutumaks vabatahtlike abiga

MARIKA UUSSALU
IDA-EESTI PÄÄSTESKUSE
ENNETUSTÖÖ BÜROO JUHATAJA

LIGI POOLE KODUKÜLASTUSTEST IDA-EESTI PÄÄSTESKUSE PIIRKONNAS TEEVAD SEL AASTAL VABATAHTLIKUD.

Tulesurmade põhjuste taga peituvad mitmetahulised probleemid, mille lahendamiseks ei piisa ainult päästeasutuste tegevusest. Kodude tuleohutumaks muutmisel ning inimeste elu ja vara kaitsmisel teeb Ida-Eesti Päästkeskus aktiivset koostööd maavalitsuste, kohalike omavalitsuste, meedia, vabatahtlike organisatsioonide ja ettevõtjatega.

28. märtsil toimus päästkeskuse Rakvere kontorist ennetustöötajate ja Lääne-Virumaa vabatahtlike ühenduste esindajate koostööüpidamine. 11. aprillil kohtuti lisaks ja Narvas ka Ida-Virumaal tegutsevate vabatahtlikega.

EESMÄRGIKS VÄHEMALT 800 KODU
Projekti "Kodu tuleohutuks" raames

on päästkeskusel tänavu oma tegevuspiirkonnas plaanis läbi viia tuleohutusosalast nõustamist vähemalt 800 majapidamises. "Planeeritavatest kodukülastustest ligikaudu poole teostavad sel aastal meie tublid koostööpartnerid – vabatahtlikud ühingud," rääkis päästkeskuse koordinatsiooniteenistuse juht Maido Nõlvak, kes täpsustas, et kodudes käivad inimesed, kes on läbinud tuleohutusosalase koolituse ning saanud seda tõendava tunnistuse.

Päästkeskus sõlmib koostöölepingud kümnekonna Virumaal tegutseva kolmanda sektori organisatsiooniga. "Need inimesed on kõik oma piirkonna tõelised patrioodid, kes on südameasjaks võtnud oma kodukoha turvalisuse eest seismise ning teevad seda tööd sügavast missioonitundest, selle eest materiaalselt kasu saamata," tunnustas Nõlvak vabatahtlike tööd.

Kodukülastusel hinnatakse majapidamist tuleohutuslikust seisukohast ning täidetakse registreerimisleht, mille põhjal saavad ennetustöötajad ülevaate sagedamini esinevate probleemide kohta

kodudes. Kogutud andmeid kasutatakse päästeala ennetustöö planeerimisel. "Võimalike tuleohutusosalaste rikkumiste eest kedagi ei karistata, vaid nõustatakse inimesi oma elamu või korteri tuleohutumaks muutmise suhtes," kinnitas Maido Nõlvak.

Vabatahtlik Karl Tamberg leiab, et teist aastat kestev projekt "Kodu Tuleohutuks" on inimestele äärmiselt vajalik. "Tavaliselt ei osata oma kodu ohtu tunnetada ega sellele vajalikul määral tähelepanu pöörata. Seetõttu ongi meie eesmärk neid ohte inimestele selgitada ning ühtlasi veenda neid ka oma kodu tuleohutumaks muutma," ütles Tamberg.

Iga kohalik omavalitsus on oma piirkonnast välja valinud 20 vähemkindlustatud majapidamist, kuhu päästeala spetsialist paigaldab ka tasuta suitsuanduri. Tuleohutusosalaseks nõustamiseks saavad aga spetsialisti aprillist kuni novembrikuu lõpuni koju kutsuda kõik inimesed, helistades selleks päästeala infotelefonil 1524. Nõustamisteenus on tasuta ning kui elanik on endale eelnevalt suitsuanduri soetanud,

siis abistatakse teda ka selle paigaldamisel. Aasta lõpus loositakse külastatud kodude seast auhinna-saajad.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määrusele "Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded" peab 1. juulist 2009. aastal igas kodus vähemalt ühes ruumis olema paigaldatud suitsuandur. Päästeameti eelmisel aastal korraldatud küsitlus näitas, et antud määrusest on teadlik 49% elanikkonnast. Aga ei maksa oodata tähtaega, millal suitsuanduri olemasolu kohustuslikuks muutub – hooli oma ja lähedaste elust ning muretse odavaim elupäästja oma koju juba täna. Eelmisel aastal külastasid päästkeskuse töötajad ja paigaldasid suitsuandurid 400 Virumaa kodusse.

Lisainfot on võimalik saada helistades päästeala infotelefonile 1524 või külastades veebilehekülge <http://www.kodutuleohutuks.ee/>.

Täname kõiki koostööpartnereid ning kutsume inimesi oma elusse ja varasse hoolivalt suhtuma. Tulesurmade ja -kahjude vähendamine on meie kõigi ühine eesmärk.

Vabatahtlik tuletõrje – Ee

Priitahtlik Raul Aarma ristimine Valgus. Foto: erakogu

RAUL AARMA

RAIKKÜLA VTS JUHATUSE ESIMEES

VABATAHTLIKE TULETÕRJESELTSIDE ARENDAMISEKS ON EELKÕIGE VAJA TAHET. KUI SEE ON OLEMAS, SIIS JULGUSTUSEKS MÕTTEID JA ABIKÄTT TEGUDEKS SAAVAD TEISED JUBA PAKKUDA.

Eelmise Häire 112 juhtkirjas kirjutas Ivar Kaldasauan tabavalt, et tänane päästesüsteem on viimasel kümnel aastal teinud läbi suured muutused, tuletõrjele on lisandunud kunagi tsiviilkaitse pädevusse kuulunud teemad ning rida uusi tegevusi. Tänapäevane päästesüsteem pole enam pelgalt tukiloputus.

Teisalt, ajalugu on näidanud, et ainult selline süsteem on jätkusuutlik, mis hoiab lisaks uuendustele talle ka vanu traditsioone ja

tegemisi ning ammutab tulevikus tegutsemiseks juhiseid minevikust. Võta või jäta, päästesüsteemi jaoks on valdkond, kust minevikust tuleviku tarbeks mõtteid ammutada, just nimelt vabatahtlikud tuletõrjeseltsid.

Võrreldes esimese vabariigi aegadega on maailm muutunud oluliselt värvikirevamaks ning päästeala vabatahtlikud ei pea enam ilmingimata olema tule tõrjumisega tegelevad formeeringud. Riikliku päästeala prioriteetidki on kenasti paika loksunud, suurema kaldega ennetuse poole. Tänapäeva inimesed on liikuvamad, tööle käiakse maakonnast väljapoole – selle peegeldusena on tekkinud ka edukalt toimivad, kuid kindla tegevuspiirkonnata päästeala vabatahtlikud. Näiteks Harjumaa reservespäästerühm.

ASJAD LOKSUVAD PAIKA

Põhivaldkonnas ehk päästetööde tegemisel on reformide ratas teinud oma tiiru ära ja vana hea "kodar" on jällegi üleval – kaugemal asuva veega on lähedal asuvat tuld raske kustutada. Ning see pole öeldud ei kibestumuse ega parastamisena, vaid rahuliku teadmisenä, et asjad loksuvad tasapisi paika. Riiklik päästestruktuur on fikseeritud suurusega ja täidab temale seadusega pandud kohustusi. Igasse külja ja valda ei ole rahaliselt võimalik riiklikku komandot luua, kuid ei ole veel kohanud seadust, mis keelaks tegusatel kodanikel luua kodukandi kaitseks vabatahtlik tuletõrje. Päästetehnikat ja varustust on erinevalt armeetehnikast võimalik kõigil vabalt soetada. Kodanikuühiskonna arenedes on lisandunud mitmeid kolmanda sektori rahastusfonde.

Oleme ennast tänaseks nii palju üles töötanud, et meie kõigi makside toel uuendavad päästeteskused üha jõudsamalt oma autosid ja varustust. Vanemat tehnikat ja varustust jääb tasapisi juba üle. Andes selle edasi vabatahtlikele tuletõrjeseltsidele, tabab riiklik pääste kaks kärbest ühe hoobiga – paraneb abikomandode reageerimisvõime ja ühtlasi säilitavad priitahtlikud pritsimehed vanemat tehnikat ajaloo tarbeks. Paljude abikomandode hingekirjas on muuseas ka päris mitmed kogukonnast pärit või seal elavad kutselised päästjad. See pole konkurents inimressursi osas riikliku päästega, vaid kogemuste ja oskusteabe efektiivsem ülekandmine kogukonda. Tõhusam reageerimisvõimekus on seeläbi teinud abikomandodest atraktiivsema partneri riiklikele

sti maa sool

komandodele. Kutselised päästjad saavad endale appi üksuse, kellele on reaalselt tuge loota.

Mis seisus on tänane vabatahtlikkus? Saan siinkohal rääkida Lääne-Eesti piirkonnast. Vajalikkus kogukonnale ja riiklikule päästele on defineeritud. Tehnikat ja varustust on saadaval, rahavoogude allikaid on võrreldes kümne aasta taguse ajaga lisandunud. Ainult seadusandlik pool on veidi ajale jalgu jäänud – raskeveokimaksust pole ükski vabatahtlik pritsuselts vabastatud (olukorras, kus päästkeskused propageerivad jõuliselt päästeala vabatahtlust MTÜ-de näol), küll aga kohaliku omavalitsuse päästeallasutused. Tragikoomilisena mõjub asjaolu, et viimaseid pole meil mitte ühtegi.

Millest alustada? Vastuse annab valdkonna nimetus ise. Vabatahtlike tuletõrjeseltside arendamiseks on kõigepealt vaja vaba tahet. Tahete järgnevad mõtted ja seejärel teod. Need kolm komponenti on täpselt sellises järjes- tuses.

KÄRAJAD

Siinkohal on mõistlik lahti rääkida selline abikomandode endi algatus nagu Lääne-Eesti Käräjad 2008. Tegemist on vabatahtlike tuletõrjeseltside ja valla-eelarveliste abikomandode arupidamiste seeriaga. Kogukonnas valvel olevad abikomandod peavad nõu, arendavad oma organisatsioone, hangivad juurde lisakompetentsi ning koolitavad liikmeid. Iga Käräja lõpeb vaheülesannete püstitusega ning iga järgnev vaatub üle seni tehtu ja püstitab uued eesmärgid.

29. märtsil tehti sellega algust Harjumaa lõunaserval Valgus. Kuigi kohati olid osalejad lausa otseses mõttes ürituse nime väärilised, saime siiski päris palju otsustatud ning püstitasime endale järgmiseks korraks mitu vaheülesannet. Raikküla Vabatahtlik Tuletõrje Selts on kirjutanud selle aasta Käräjate tarbeks projekti Euroopa Vabaühenduste Fondile kogusummas 89 000 krooni, otsus rahastamiseks jõudis meieni 7. aprillil. Ühtse heakskiidu leidis koostöös Lääne-Eesti Päästkeskuse koolitusbüroo juhataja Häli Rütteriga ettevalmistatud koolitusnõuete, -metoodika ning atesteerimise

programm. Koos keskuse ennetus- bürooga hakkame kogukondades koolitama korstnapühkijaid. Lisaks võtavad 17 seltsi kasutusele ühtse, juba esimese Eesti Vabariigi ajast pärineva sümbollika.

EEKUJU TELEMAASTIKULT

Milline on meie jätkusuutlikkus ja kuhu tahame veel sellel aastal jõuda? Ideaalis oleks Käräjad iga-aastane protsess. Kellele tahes antakse aasta lõpus Käräjate eestvedamise õigus, peaks suutma veenvalt defineerida ka järgmise aasta probleemiasetused ja arengustsenaariumid. Vastasel juhul nullime hea algatuse ja asi sum- bub. 2008. aasta ühe arenguna on idanemas mõte võtta vabatahtlike tuletõrjeseltside arendamiseks üle üks kaval nipp televisioonimaastikult – saateformaati. Pritsuseltside puhul siis tegevusformaati. Jäme- das lõikes võiks kogukondlik selts tegutseda tulekaitset, kütetehnikate hoolduses, ennetustöös, ajaloo ja traditsioonide alalhoidmisel-väär- tustamisel ning tuletõrjespordis (kaasates sinna kindlasti ka noori). Hea näide on ennetustöö. Mitu aastat on Päästeamet korraldanud ennetustöö projektikonkurssi, ot- simaks uudeid ideid oma sõnumi levitamiseks. Igal aastal neid ka leitakse. Oleks tagumine aeg lisaks uute ideede otsimisele ka aastate jooksul ennast õigustanud tegevuse- sed nn formaatida.

Kirjeldada tuleks tegevust, sih- trühma, vajaminevat tehnikat, va- rustust, atribuutikat, metoodikat, läbiviijate arvu ja eelarvet. Mõistlik oleks lisada ka leitud rahavoo allikad. Kohe kuidagi ei tahaks nõus- tuda väitega, et hästi tehtud asja rahastajad peavad jääma "ameti- saladuseks". Kõites erinevad tegevusformaadid ühte, olemas endile loonud piltlikult öeldes vabataht- liku tuletõrjeseltsi tegutsemise käsiraamatu.

Üsna lihtsalt peaks olema või- malik luua vähemalt viis erinevat tegevusformaati. Viie põhivald- konna peale kokku 25 erinevat tegevusjuhust. Lääne-Eestis on täna üle 30 abikomando, aastast saaks nad koostöös läbi viia 750 erinevat sündmust. Teoorias toimuks iga päev midagi vähemalt kolmes eri- nevas kogukonnas. No öelge siis veel, et vabatahtlik tuletõrje on varjusurmas!

Milline oleks tänane tuletõrjeseltsi võimekus?

ENN EBERG

SISEKAITSEAKADEEMIA
PÄÄSTEKOLLEDŽI
PÄÄSTEKOOLI KUTSEÕPETAJA

VABATAHTLIK SELTS PEAB OLEMA VÕIMELINE KOHANEMA MUUTUSTE- GA NING VÕTMA VASTU UUSI VÄLJA- KUTSEID.

Operatiivvalmiduse poolest seisneb seltsi võimekus peamiselt tulekustut- ning päästetööde teostamises. Paraku peaks arenev selts olema suuteline paigutama ennast ka meid ümbritseva keskkonna muutustesse. Me ei saa enam rääkida tulekustuta- misest kui oma põhitegevusest. Li- sandunud on uusi väljakutseid, mida tuleb arendada. Liiklusõnnetused, loomade päästmine, üleujutused, metsatulekahjud, õnnetused raud- teel on vaid vähesed näited. Kas üks vabatahtlik tuletõrjeselts suudab konkureerida riikliku teenistusega? Vastan, et ta ei peagi konkureerima, vaid tegema koostööd. Kas vaba- tahklik selts suudab endale soetada vajaminevat, kuid kahjuks hirmkallist varustust? See on raske, kuid mitte võimatu. Sauga Vabatahtlik Tuletõrje Selts on saanud enda käsutusse hüdra- uulilised päästevahendid ja seda eel- kõige firma Interfire OÜ kaasabil. Tä- nud selle eest ettevõtte juhtkonnale.

Asjade liikumapanemiseks on vaja

tahet ja seda meie tuletõrjeseltsidel jätkub. Meil on küllalt geograafilisest iseärasusest tingituna vaeslapse rolli jäetud piirkondi, kuhu riiklikud teenis- tused jõuavad kahjuks liiga hilja. Toon mõned näited. N vald ja M alevik. Läbi aegade on kohalik veehoidla saanud kuulsaks kui ainus ujumiskoht piir- konnas. Oma parameetrite poolest annab see väikese kuurorti mõõdu välja. Kahjuks aga puudub seal iga- sugune vetelpäästeteenistus. Selle puuduva koha saaks ideaalselt täita selts, mille esindaja tagaks veesilma juures elementaarse valve. Olen ise näinud selliselt töötavat süsteemi Ungaris, Balatoni järve ääres.

Või toome järgmise näite liiklus- õnnetuse näol. Pärnu maakonda läbib rahvusvaheline VIA BALTICA maantee ca 110 kilomeetri ulatuses. Reaalselt katab seda vahemaad kolm päästekomandot ning neli komplekti hüdrauulilisi päästevahendeid. Kas sellest piisab? Eile võib-olla küll. Kuid homme? See, kes on töötanud päästetöödel, mille osapoolteks on raskeveokid, teab selle töö olemust ning olukorra keerukust. Pole mingi ime, et kannatanute vabastamiseks vajatakse rohkem kui üht hüdrauli- liste päästevahendite komplekti. Ka siin saavad päästkeskuse koostöö- partneriks olla vabatahtlikud seltsid, kellel on vastav võimekus ning suut- likkus olemas.

Kas ussisõnad on ununenud?

IVAR KALDASAUN
LÄÄNE-EESTI PÄASTEKESKUSE
DIREKTOR

PARASJAGU TOETUST JA KAASAELAJAID PANEB ABIKOMANDO KUI KOGUKONNA ANKRU TOIMIMA.

Minu priiahtlikud kaasautorid kirjeldasid värvikalt päästeala tegijatel (nii riiklikel kui ka vabatahtlikel päästjatel) ees seisvaid väljakutseid ja võimalusi. Nõustun nendega. Pritsimehed olid ju eelmise sajandi esimesel poolel tõesti n-ö maa sool ning nende ühing tihti oma kogukonna ankruks – pritsimajade ümber kees lisaks töö tegemisele alati nii kultuuri- kui ka seltsielu.

Mis siis oli see võluvits või need ussisõnad, millega tõmmati kogu küla punast kukke kumardama ja pritsimajale uue pumba soetamiseks raha annetama? Kindlasti ei olnud see pelgalt hirm tule ees ega ka meeste adrenaliinil. Alguse saab kõik ikka sellest samast tahtest midagi ära teha. Kui sellele tahtele lisada juurde veel sarnased väärtushinnangud, siis tekib kuuluvustunne, mis seob, ja kui sellele kõigele lisandub veel parasjagu toetust ja kaasaelajaid, siis ei ole vahet, mis sajand või küla – pritsikuur kui kogukonna ankur toimib.

Oleme Lääne-Eesti Päästkeskuse piirkonnas näinud vaeva selle nimel, et leida neid parimaid võimalusi toetamiseks nii vabatahtlike arengut kui ka pritsikultuuri riiklikes komandodes. Ühe tulinähtava päästja eneseteostus ei tohiks takerduda organisatsiooni tegevusvormi taha. Õnneks vabatahtlike seas sellest tahtmisest puudu ei ole. Paari aastaga on vabatahtlike partnerite arv

meie regioonis kolmekordistunud. Täna on meil juba üle 40 vabatahtliku üksuse.

TOETUSED ABIKOMANODELE

2006. aastal alustasime abikomandodega koostööd pelgalt reageerimis põhise toetusega, makstes väljasõidu korral iga vabatahtliku päästja inimitundi eest 150 ja tehnika töötundi eest 400 krooni. Ehk abikomando reageerimisel kahe mehega neljaks tunniks tiksus MTÜ arvele 4 000 krooni.

Alates 2008. aastast oleme reageerimistoetusele lisanud veel:

- esmatootus (MTÜ moodustamisel) 10 000 krooni;
- tehnikatoetus (ühe päästeauto kindlustamiseks ja töökorda seadmiseks) 4 500 krooni;
- piirkonna toetus (kui abikomando katab piirkonda, kuhu riiklikud komandod 20 minutiga ei jõua) 10 000 krooni;
- koolitustoetus (iga koolitusel osalenud mehe kohta) 2 400 krooni.

Ennetustöö osas oleme alates käesolevast aastast sõlminud sellest huvitatud partneritega raamlepingud, millest johtuvalt toetatakse vabatahtlike partnerid juba konkreetselt täidetud tellimuste alusel. Meie poolt on siinkohal eesmärk ja vahendid, vabatahtlikelt ootame initsiatiivi ja ideid. Samuti tahame sel aastal ühiste jõududega saada jalad alla ka korstnapühkijate koolitamisele.

Oleme panustanud ka riiklike komandode eneseteostuse toetamisele. Alates 2007. aastast on Lääne-Eesti piirkonnas iga komando majanduskulud nende enda hallata. Lisaks majanduskuludele on komandoeelarvesse juurde arvestatud ka vahendid spordi ja kultuuri jaoks. Nimelt propageerime komandodes jõulude ja komando aastapäeva tähistamist ning toetame sporti nii pallimängude kui ka erinevate tule- ja võrkpallide vormide osas.

Minul teevad tänased päästeala arengud meele rõõmsaks – entusiastlike vabatahtlike arv kasvab järjest. Riiklikes komandodes väärtustatakse oma meeskonda ja ühistegevusi üha enam ning riiki ja vabatahtlike omavahel eraldanud müürist on tänaseks saanud läbi-rääkimiste laud, mille taga istutakse maas võrdväärsete partneritena.

Reservpääster

EVE ANTON
MTÜ TALLINNA JA HARJUMAA
RESERV-PÄÄSTERÜHMA ASUTAJALIIGE

KUIDAS KÕIK ALGUSE SAI?

Viis aastat tagasi märtsikuu alguses potsatas paarikümne inimese postkasti alljärgnev e-kiri:

no tervist,
vabatahtlike päästjate koolituse eesmärk on anda inimestele põhiline päästealane väljaõpe, et oleks tavaliste inimeste seas ka kompetentsi. noja kui katastroofe toimub, et siis on mingi reserv olemas vms. tegelt on selline koolitus eestis esmakordne ja keegi ei tea mis sellest

välja tuleb. kindel on see, et antakse päästealast koolitust ja kes viitsib asja lõpuni läbi teha saab päästetrinööri paberid. mil moel saadav haridus realiseeruma hakkab - kas tule- ja võrkpallide osas või üldse ei hakka, see on kõik lahtine ja sõltub muidugi inimestest.

/E/

igaks juhuks mitte tulla kõige paremate riietega, sest nt keegi võib voolikust pihta saada vms.

et levitage seda infot siis oma sõprade seas.

andres

Ja nii koguneski parkümmend

ühm – palju toredaid inimesi

Aga loodetavasti jätkub ka edaspidi Taavisid ja Ahtisid, Karmeneid ja Katreid, kes MTÜ Vabatahtliku Reservpäästerühma tegevuses soovivad kaasa lüüa, selle arendamise eest hea seista ning kes seeläbi meie elu ohutumaks muudavad.

uudishimuliku 2003. aasta 15.-16. märtsil Tallinnas Linnu teel asuvasse tollase nimega Tallinna Tuletõrje ja Päästeteenistuse õppe- ja treeningkeskusesse, et lähemalt kaeda, millega tegemist on. Vaevalt, et neid uudishimulike ajendas suur soov saada päästestruktori pabereid, pigem oli selleks tahtmine saada targemaks tuleohutuse alal, õppida tulekahju puhul ennast ja oma lähedasi kaitsma, saada algteadmisi esmaabist ning näha pisut lähemalt elukutseliste pritsumeeste igapäevaelu.

Tõe huvides tuleb ära märkida, et juba 2002. aasta sügisel oli

seltskond kaitseliitlasi kogunenud sarnase eesmärgiga – alustada vabatahtlike päästjate koolitusega – aga hoo sai vabatahtlike koolitus sisse pool aastat hiljem.

Esimesel kahel aastal koolitati Tallinna reservpäästerühma (nii rühma tollal kutsuti) liikmeid mitmekülgset – õpiti kasutama esmaabiseid tulekustutus- ja päästevahendeid, harjutati otsingute läbiviimist metsas, saadi algteadmisi õlitõrjest, kuulati loenguid kriisipsühholoogiast. Ja kui esimestel aastatel rühmaga ühinenud entusiastlikud vabatahtlikud päästjad veel päris täpselt ei teadnud, mis sellest vabatahtlikust tegevusest saab, siis pärast MTÜ asutamist 2005. aasta märtsikuus sai rühm uue hingamise ja suuna. Kindlasti ei aimanud tol korral MTÜ asutanud hakkajad inimesed, et nad on ühe ambitsioonika ettevõtmise sünni juures, mis tänapäeval kannab nime MTÜ Vabatahtlik Reservpäästerühm (ametliku nimega MTÜ Tallinna ja Harjumaa Reservpäästerühm), kus on mitmekülgset koolitatud 146 liiget sh 16 koerajuhti, ning mis möödunud talvel tähistas pidulikult oma viiendat sünnipäeva.

MIS TEEB RESERVPÄÄSTERÜHMAST RESERVPÄÄSTERÜHM?

Reservpäästerühma ehk RPR-i liikmete seas on riigiametnikke, ettevõtete juhte, it-mehi, tudengeid, arste, juriste jt. Nagu selle loo pealkirigi ütleb, on RPR-is palju toredaid inimesi, kes oma pere, töö, kooli ja teiste tegemiste kõrval soovivad tegeleda sellise vabatahtliku tegevusega nagu seda on päästela vabatahtlik tegevus ning keda ühendab soov elukutselisi päästjaid vajaduse korral jõudumööda aidata. See on üks suur ja sõbralik pere, kes sarnaselt iga teise organisatsiooniga peab koos suvepäevi ja jõulupidusid, korraldab matku, käib teatris.

Teiseks, MTÜ asutamise 2005. aastal ehitati üles organisatsioon, mille eesotsas on MTÜ juhatus ja kus liikmed jagunevad erinevate tegevusvaldkondade vahel. Sel moel püütakse kõiki RPR-i liikmeid rühma tegevusse ja arendamisse kaasata. Kuna RPR-i puhul on oluline kiire reageerimine väljakutsetele, siis on välja töötatud rühmasisene väl-

jakutumiskord, kus mobiiltelefoni teel saadetud lühikesse teatesse koondatakse maksimaalselt infot sündmuse kohta, kuhu RPR-i liikmed on appi oodatud. Seda süsteemi kasutades on RPR saanud kiiresti reageerida ja aidata kaasa mitme suure ulatusega metsatulekahju (näiteks sel kevadel Vihterpalus) ja õlireostuste likvideerimisel, samuti kadunud inimeste otsingutel.

Kolmandaks, juba mitu suve järjest on RPR koostöös Tallinna linna ja Põhja-Eesti Päästkeskusega läbi viinud turvalisuse tagamise projekti Tallinna külje all asuval Aegna saarel. Päästerühma liikmed on Aegnal valves läbi kogu suve, seistes hea tuleohutuse eest Aegna saarel ja andes vajadusel saarel suvitajatele esmaabi. Aegna suvised valved on RPR-i liikmetele olnud suurepärase võimalus koolitustel õpitut reaalses tegevuses rakendada ja kinnistada. Lisaks mainitud Aegna projektile on RPR kas ise läbi viinud või osalenud mitmes teises edukas päästelaalases projektis nagu näiteks suitsuandurite jagamise ja kodunõustamise projekt "Kodu tuleohutus", Kohila valla "Põnnipere" lasteaia päästelaalane lastelaager, ümarlaud "Vabatahtlike kaasamine päästetöödele – vabatahtlike, riigi ja tööandjate koostöövõimalused".

Neljandaks, nende väheste tegetsemisaastate jooksul on päästerühmale tekkinud tugev sõprade ja toetajate ring, kelle hulgas on nii elukutselisi päästevaldkonna töötajad, oma pereliikmed aga ka lihtsalt kaasaelajad, kes RPR-i tegevust nii nõu kui ka jõuga on toetanud.

QUO VADIS, PÄÄSTERÜHM?

RPR ei ole veel kaugeltki valmis. Kuna rühma liikmete arv on võrreldes MTÜ asutamisega palju kasvanud, tuleb läbi mõelda, kas toetuda ka edaspidi vaid liikmete vabatahtlikule tegevusele või tuleks kaaluda mõne palgalise ametikoha sisseseadmist. Samuti vajab lõpuni lahträäkimist vabatahtlikkuse mõiste RPR-i kontekstis.

Aga loodetavasti jätkub ka edaspidi Taavisid ja Ahtisid, Karmeneid ja Katreid, kes MTÜ Vabatahtliku Reservpäästerühma tegevuses soovivad kaasa lüüa, selle arendamise eest hea seista ning kes seeläbi meie elu ohutumaks muudavad.

Jari Honkanen – vabatahtlikkuse

REIMO RAJA
TOIMETAJA

JARI HONKANEN SOOME SISEMINISTEERIUMIST KIIDAB EESTLASTE INNUKUST, KUID JÄTAB ÕHKU KÜSIMUSE: KAS VABATAHTLIKU TEGEVUSE EEST RAHA SAAVAD PRIITAHTLIKUD ON IKKA VABATAHTLIKUD?

Jari on Soome Siseministeeriumi üleminspektor, kes on käinud Eestis eesmärgiga arendada siinset päästeala vabatahtlikkust ja ennetustööd. Pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga Soome (rahaline) toetus küll lõppes, kuid koostöö siiski jätkub. Jari korraldab iga-aastaselt Eesti ja Soome päästeametite omavahelisi ametlikke külastusi.

Side Eestiga tekkis Jaril aga juba 1990-ndate alguses. "Tollal ma olin ühes väikeses koguduses ja tahtsin aidata naaberriiki Eestit," jutustab Jari, kes algselt käis siin hoopis lastekodusid aitamaks. Lisaks jõudis mees siinpool Soome lahte ka paar aastat antiigiariga tegeleda.

Eesti päästevaldkonnaga hakkas Jari koostööd tegema just tänu heale eesti keele oskusele, teisi selle keele valdajaid Soome siseministeeriumis tol ajal polnud. "See (eesti keele oskus – toim) oli põhjus, mille pärast ma sain töö ministeeriumis," ütleb Jari, kes oma haridusteel on õppinud saksa keelt, Euroopa Liidu asju ning projektijuhtimist. Siseministeeriumis praktikas olles talle tööpakkumise tehtiigi.

"Ainuke asi, mida ma ministeeriumisse tööle minnes teadsin, oli hädaabinumber 112, see, et autod on punased ja et sadamas on päästerõngas," vastab Jari, kui pärida temalt päästealaste teadmiste kohta enne Soome Siseministeeriumisse tööle asumist. Operatiivtööga on mees seotud väga vähe, tegeledes peamiselt seadusandluse planeerimise ja rahvusvaheliste suhetega. Jari sõnul on päästeala tegevus paljudele Soome ametnikele kahjuks üsna võõras.

VÄRSKE MÕTTEMAAILMAGA EESTLASED

Kahtlemata on Jari oma töös andnud Eesti päästeteenistusele palju, aga mida on meie põhjanaabrid meilt õppinud? "Sellist indu, mida Soomes enam ei näe," ütleb ta, ja lisab, et Eestis kohtuvad inimesed teistmoodi kui põhja pool. Olgugi, et

Jari paneb ametnikud liikuma

Jari vastutab ministeeriumis ka selle eest, et töötajad oleksid füüsiliselt aktiivsed. Igal hommikul kogutakse riigiametnikud maja peal kokku ning Jari eestvedamisel hakatakse end venitama ja virgutama. "Tulemus on olnud väga hea, inimesed on öelnud, et neil pole vaja massööri juurde minna või et nad saavad kingad ilma seljavaluta jalga," räägib Jari. Samuti teeb ta ametnikele pilatete ja joogatrenni. Aasta alguses avati Soome ministeeriumis ka uus jõusaal ning siit teebki Jari kiire järelduse, et Eestil on Soomelt siiski veel üht-teist õppida ning kutsub lahkelt külla.

soomlasi on 5,3 miljonit, on riik Jari sõnul piisavalt suur, et maakond ei tea, mis naabermaakonnas toimub. "Sidemed on palju lähedasemad kui meil (soomlastel – toim) ja tegevus konkreetsem, mitte nii jäik, kui meie oma," tõmbab Jari kahe riigi päästesüsteemi vahel paralleele. Samuti on ta Eestis õppinud, et ei vaadata mitte inimese vanust, vaid seda, mida ta teeb. "Meil on nii, nagu alati on olnud – kui oled vanem, siis saad parema töökoha, aga teil on muudatused olnud väga suured."

"Iga kord kui ma Eestist Helsingisse tagasi tulen ütlen osakonnas, et mingi ja vaadake, seal osatakse

kasutada ka värvi," toob Jari Päästeameti värvilised kabinetiseinad Soome Siseministeeriumi hallidele ja valgetele kontoriruumidele eeskujuks. "Teie mõtlemisviis on värskem kui meie oma," lisab mees.

Mida me veel saaksime Soomelt õppida? "Ma ütleksin rohkem, et meie peaksime siia õppima tulema," arwab Jari, ja rõhutab, et ei ütle seda viisakusest, vaid peab oma kodumaa süsteemi natuke vanaaegseks. Ta ütleb, et eestlastel, soomlastel või sakslastel ei ole üksteiselt niivõrd midagi uut õppida, kuivõrd soovivad ta mõelda pigem selles suunas, et sama tulemust on võimalik saavuta-

da erinevaid mooduseid kasutades. "Inimesed ja kultuurid on erinevad, aga tulemus, milleni püüame jõuda, on sama," ütleb Jari. "Konservatiivne ja natuke uhke, et meie oleme nii ja nii head," iseloomustab mees Soome päästesüsteemi. Samas lisab ta, et see pole nii ainult päästealal, vaid ka muudes valdkondades.

INIMELU RAHALINE VÄÄRTUS

"Me peame rääkima ka igapäevaturvalisusest, mitte ainult sellest, et kustutame tuld," räägib Jari, kelle sõnul on siis juba liiga hilja ja ennetustöö seega ebaõnnestunud. Igapäevaõnnetuste alla võib lugeda näiteks selle, et inimese jalg jääb vaibaääre taha, mistõttu ta kukub ja murrab luu. Kui taolisi pisemaid traumasid juhtub tihti, siis on see riigile kokkuvõttes väga kulukas. Ka Soome päästeala reguleeriv seadus ütleb, et esimene tegevus selles valdkonnas on ennetustöö.

Mees soovib kokku arvestada, kui palju on üks inimene väärt, saamaks teada, kui palju me tegelikult iga tules hukkunud inimesega raha

ja ennetustöö arendaja Soomest

“Jari usk vabatahtlusesse ja ennetustöösse aitas ka minul uskuda”

Viola Murd

Päästeameti ennetustöö osakonna juhataja

Kohtusin Jariiga 2001 aastal, olin tookord äsja Päästeametisse tööle tulnud. Kohtumisest arenes pikaajaline hea koostöö, Jari andis nõu talle omasel delikaatsel moel.

Ennetustööga päästeteenistus tol ajal süsteemselt ei tegelenud, see oli üksikute aktiivsete inimeste tööväline tegevus. Jari usk vabatahtlusesse ja ennetustöö olulisusesse aitas ka minul uskuda, et asjast asja saab. Ta leidis meie tegevustele rahalisi toetusi Soome poolt. Seda ka siis, kui planeeritud jagatavate toetuste programmid olid lõppenud.

Esimene priitahtlike pritsimeeste foorum toimus Väandras 2002. aastal tänu Soome toetusele. Päästeametil ei olnud tookord mingit raha vabatahtlike kokkuvõtmiseks ja ühisseminaride pidamiseks. Vaatamata napile osavõtule oli esimene ettevõtmine töömahukas ja sisukas, vabatahtlike koolitati Internetti kasutama ja meedia poolt sai ettevõtmine hästi kajastatud – ürituse vajalikkus oli tõestatud.

Jari on olnud paljude vabatahtluse ja ennetustöö ettevõtmiste alustamise juures – priitahtlike foorum, päästeala noortelaager, toetuste jagamise põhimõtted jm. Tänu tema laialdasele rahvusvahelisele kogemusele oskasin ennast suhestada ja julgesime ette võtta asju, mida tookord ei peetud tõsiseltvõetavaks.

Jari on näinud kõrvalt meie arengut. Viimasel kohtumisel võttis ta asja kokku järgmiselt: te olete teinud suure hüppe – täna on juba teistel teilt palju õppida.

Jari on inimesena väga mitmekülgne, valdab paljusid keeli, sealhulgas ka eesti keelt. Ta on palju maailmas ringi reisinud, huvitub inimestest ja nende traditsioonidest ning on tegelenud väga erinevate valdkondadega, sellest ka tema lai silmaring. Jari on ülimalt sõbralik ja tolerantne, kuid võib esitada ka väga ebamugavaid küsimusi, kui olukord seda nõuab. Tema kõige iseloomulikud omadused on uuendusmeelsus, loominguilisus ja uute ideede kiire omaksvõtt ning tegetsemine ideede ellurakendamise nimel.

Kasutan siin võimalust tänada Jari Honkaneni abi eest alguse raskel ja huvitaval ajal.

••1•• „Asjad ei muutu, kui räägitakse ainult head-head-head,“ ütleb Jari ning lisab samas, et seda, mis on hästi, peab muudkui kordama ja kordama. Foto Jevgeni Jutkevits

••2•• Kalev Timberg (paremal) ulatamas Jari Honkanenile (vasakul) Päästeteenistuse Hõberisti. Foto: Toomas Viks

kaotame. “Olgugi, et see on tema (hukkunu – toim) perele suur õnnetus,” lisab ta. Jari tahab sellega öelda, et sedasi hakatakse ehk nägema ennetustöö tähtsust operatiivse tulekahju kustutustöö ees.

MACHO-KULTUURI MÕJUD

Jari leiab, et seni, kuni kangelastegu on ainult tulekustutamise, jäämeegi oma vigu kordama, ning rõhutab siinjuures, et ennetustööd tuleks veelgi rohkem austada ja toetada.

See kõik on seotud ka kultuuriga. Tihti võrreldakse Soomet Rootsiga ja öeldakse, et Soomes on väga macho-tüüpi mehed. Jari toob näiteks üle jäämineku. Olgugi, et jää oli viimasel talvel järvedel üsna õhuke ja inimesed vajusid sealt läbi, löi inimestes ikkagi välja nn macho-kultuur ehk minaküll-suudan-jää-on-piisavalt-paks suhtumine. Macho-kultuuri traagilisi tagajärgi leiab igapäevaselt ka liiklusest. “Mis vanuses inimesi hukkub liikluses kõige rohkem – need on noored mehed,” ütleb Jari. Mehe jutust koorub välja, et tihti vaadatakse alt üles neile, kes julgevad astuda

üle piiri. Paraku aga seatakse oma (ja võimalik, et ka teiste) elu sedasi ohtu. Lisaks kaasneb iga traagilise juhtumiga ka kahju riigile. Kahtlemata on siin palju sarnasusi Eestiga.

Agas kuidas teha inimestele selgeks, et lasteaialapsele tuleohutusest rääkimine võib olla isegi kangelaslikum tegu kui põlevasse majja tormamine? “Võib-olla see mõtteviis muutub, kui taised uued, noored mehed ja naised. Neid, kes on vanas süsteemis üles kasvanud, võib olla raskem õpetada.” Jari leiab, et siinkohal peaksid vastavat eeskujut andma komandode juhid.

Jari üheks olulisemaks teeneks ennetustöös on see, et täna käivad lasteaialapsed ja kooliõpilased komandodes oma tuleohutuslaseid teadmisi saamas ning päästjate tööga tutvumas.

RAHA SÖÖB VABATAHTLIKUST

“Olles veendunud vabatahtliku tuletoorje pooldaja, on Jari Honkanen igati toetanud vabatahtliku liikumise arendamist Eestis ja on jaganud Soome kogemusi mitmel üritusel, sh Va-

batahtlike pritsimeeste foorumitel,” on kirjutatud esildisele, mille alusel mehele vabariigi aastapäeva puhul Päästeteenistuse Hõberisti anti.

Kui Jari mõtleb tagasi Eesti-Soome päästeala koostöö algusaastatele, siis meenub talle just eestlaste initsiatiivikus ning soov arendada vabatahtlikkust.

“Seda peab hoidma nagu väikest last, sest kui vabatahtlik tegevus millejärele suureb, siis on seda väga raske uuesti sünnitada” ütleb Jari. Murelikuks teeb meest aga see, et kõik soovivad raha saada – sellist küsimust tema hinnangul aga viis-kuus aastat tagasi polnud. “Vabatahtlikud olid väga uhked, et said koostööd teha ja oma valla inimesi aidata,” räägib Jari. Lepingute järgi nõutakse vabatahtlikelt igal pool sama taset ning selle saavutamiseks on vaja raha. See tekitab olukorra, et iga liigutuse eest makstakse. “Raha kaudu kaob vabatahtlikus – see teeb väga murelikuks,” ütleb Jari.

Samas rõhutab ta, et vabatahtliku liikumist peab hoidma ja toetama ning seda Päästeameti tasemel.

Rakvere Tuletõrjeühing I noori tuleohutuslasele e

EVE OJALA

IDA-EESTI PÄÄSTEKESKUSE AVALIKE SUHETE BÜROO JUHATAJA

Rakvere Tuletõrjeühing on üks seitsmest Lääne-Viru maakonna vabatahtlikust ühingust, kellega Ida-Eesti Päästkeskus sõlmis lepingu kodukülastuste tegemiseks projekti „Kodu tuleohutuks!“ raames.

Ühel päikeselisel kevadpäeval rääkisime Rakveres Pikal tänaval asuvas ajalooühingulises majas Rakvere Tuletõrjeühingu juhataja Mari Rajasalu ühingu minevikust, praegusest tegevusest ja perspektiividest, puudutades seejuures ka vabatahtliku tegevuse mõtet.

••Rakvere Tuletõrjeühingul on pikk ja huvitav ajalugu. Millal ja kuidas ühingu tegevus algas?

Rakvere Tuletõrjeühingu asutamiskoosolek toimus 13. augustil 1877. aastal kreiskooli õpetaja Heinric Jahnenzi algatusel. Tegevust alustati saja tegevliikme ja kahe käsipritsiga. 1893. aastal andis linn tuletõrjele krundi Pikal tänaval, kuhu seltsi rahadega torn ehitati. Seda kasutati voolikute kuivatamiseks ja ronimisharjutusteks. Hiljem ehitati juurde peahoone, mis on ka tänapäeval tuletõrjemajana kasutusel.

••Missugused huvitavamad faktid ühingu ajaloost meenuvad?

Keiserliku Vene Tuletõrje Liidu juht, suurvürst Vladimir, külastas Rakvere tuletõrjet kolmel korral: 1886., 1894. ja 1898. aastal. Iga kord lõi ta oma külastäiga mälestuseks hõbedase naela seltsi lipu vardasse. Lipu varras on tänase päevani oma maja muuseumis koos teiste eksponaatidega säilinud.

••Millal te ise tuletõrjeühingu tegevusega liitusite?

Olen päästealal tegev 1970-ndatest aastatest – sel ajal olid tuletõrjespordivõistlused koolinoorte seas väga populaarsed. Neid korraldati nii suvel kui ka talvel. Võib-olla poleks ise selle ala peale sattunudki, aga linnal oli vaja kokku panna õpilaste võistkond ja nii mind ükskord koolist sinna värvatigi. Treening-

harjutustel õpetati, kuidas käituda tulekahju korral ja kuidas kasutada tulekustuteid. Lastele kustuteid küll kätte ei antud, vaid näidati, kuidas neid kasutada. Aga midu me oskasime teha kõike: voolikuid lahti rullida, voolikut joatoruga ühendada jpm. Toimusid ka viktoriinid ning võtsime osa maakondlikest õppustest.

Hiljem jäigi see pisik mulle külge ning täisealiseks saades küllasta-sime juba kodusid – igale ühingu liikmele anti oma piirkond. Kontrollisime, kuidas maja/korter seest- ja väljastpoolt tuleohutusnõuetele vastab. Kõik leitud vead panime kirja. Hiljem kogus komandopealik aruandluslehed kokku ja tegi kokkuvõtva aruande. Kas tulemuste põhjal ka tuleohutuslast tegevust planeeriti, ei oska tagantjärele öelda, kuid järelkontroll toimus. Näiteks, kui majas leiti kasutuskõlbmatu pliit, siis käis inspektor ikka senikaua üle kontrollimas, kuni vead parandatud said.

••Mis toleaeagsetest kodukülastustest meelde jäi? Kas saadud kogemusi saab kuidagi ka tänapäeval kasutada?

Kõige ekstreemsem juhtum meenub ühest korterist, kus mulle kana ukse peal vastu jalutas. Korteri köögis elas veel terve hulk kanu. Ega sellised inimesed praegusestki ühiskonnast kuhugi kadunud ole ega oma elustiili muuda. Praegu on elurataste vahele jäänute kontingent veelgi „raskem“ kui varem – kui enne oli tegemist peamiselt alkoholisõltlastega, siis nüüd on lisandunud narkomaanid jt grupid. Leian, et praegu teostatavate kodukülastuste sihtgrupp on kohati valesti valitud.

••Kuidas nii?

Olen nõus, et tasuta suitsuandurid paigaldatakse vähekindlustatutele (eakad, paljulapselised pered jt), aga nn asotsiaalse eluviisiga inimestele pole neid küll mõtet viia. Neile võid ju loengu pidada suitsuanduri vajadusest, aga juba enne, kui veel uksest õieti väljudagi jõuad, on see laest maha kistud. Pigem tuleks suitsuandurid tasuta paigaldada nende naabritele, kelle elud ja majapidamine selliste inimeste eluviisi

Mari Rajasalu filmis Nipernaadi kasutatud käsipritsiga. Foto: Eve Ojala

tõttu pidevas ohus on. Minu arvates ei tegele sotsiaalhoolekanne sellise kontingendiga praegu piisavalt.

••Missugune võiks olla lahen-dus?

Peaks ehitama nn sotsiaal-majad, kus oleks arvestatud inimeste miinimumvajadustega ning paigaldama sinna automaatsed tulekahjusignalisatsioonisüsteemid. Nii on sealelavate inimeste üle tagatud ööpäevaringne valve. Põletavad nad ju praegu riigi ja kaaskodanike vara. Kui tekitatud kahjud ja neile kulutatud ressursid kokku arves-

tada, siis ilmselt ei ole see riigile või kohalikule omavalitsusele sugugi odavam kui riskigrupi ühte majja koondamine.

••Millega tuletõrjeühing praegu tegeleb?

Peamiselt osutame teenuseid, mis võimaldavad meil elus püsida ning neljale inimesele alalist tööd pakkuda. Müüme tulekustutusvahendeid, kontrollime ja hooldame neid. Paigaldame ka automaatset tuletõrjesignalisatsiooni väiksematele objektidele ning teostame selle hooldust.

kutsu ennetustööle

Huvi tekkimine päästeala vastu peab käima kahtlemata läbi noorte kaasamise – koolides tuleb väga palju sellest rääkida ning praktilisi õppusi läbi viia.

Liikmeid on meil praegu kümme-kond.

••Kui palju teete vabatahtlikku tööd?

Meie majas on väike tuletõrjemuseumi filiaal, mida peame vabatahtlikkuse alusel ja külastajatelt tasu võtmata. Inimestel tuleb vaid oma tulekust ette teatada ning aeg kokku leppida. Meil on kaks töötajat, kes muuseumi teemal rääkida oskavad. Ühelegi huvilisele seni ära öeldud ei ole.

Parim sihtgrupp on lapsed, sest just nemad tunnevad suurt huvi asjade vastu, võttes seda kõike ka omaks. Töö lastega annab kõige paremaid tulemusi, sellega tahakski kõige rohkem tegeleda. Anname ka inimestele tuleohutuslaseid nõuandeid, näiteks suitsuanduri ja tulekustutusvahendite kohta. Aastas mõne korra võtame vastu õpilaste gruppe ning korraldame kolm-neli üritust, rohkemaks meil praegu potentsiaali pole.

••Mis on kõige selle juures peamine probleem?

Inimesed on tagasihoidlikud ega paku ennast midagi tegema, ka puudub neil vabatahtliku töö tegemiseks aeg ja motivatsioon. Meie töötajate keskmine vanus on juba 53 aastat. Suur soov on oma tegevusse (s.t tuleohutuslasele ennetustööle) kaasata noori, nii oleks võimalik ennetustööd tublisti laiendada.

Huvi tekkimine päästeala vastu peab käima kahtlemata läbi noorte kaasamise – koolides tuleb väga palju sellest rääkida ning praktilisi õppusi läbi viia. Oluline on vahetu kontakt lastega, sest kust mujalt pealekasv päästealale ikka tuleb kui koolidest. Kui lapsed sellest teemast midagi ei tea, siis ei oska nad ka päästeala valida.

Aga üldiselt jääb vabatahtlust Eestis viimasel ajal minu arvates üha vähemaks. Inimene peab saama kusagilt raha. Vabatahtlikult ehk tasuta saavad praegu midagi teha vaid jõukal järjel olevad inimesed. Senikaua, kuni peab muretsema oma igapäevaste elementaarsete vajaduste rahuldamise pärast, ei arene ka vabatahtlus. Praegu on

Eestis töötasu ikkagi väike, sellega peret ülal ei hoi. Pereisad rabavad vähemalt kümme tundi päevas tööd teha, sest on vaja süüa ja riideid selga osta, lastele huvikoolitus ning korralik haridus tagada. Peale selle enamik neist enam vabatahtlikku tööd teha ei jaksa.

••Aga projektidest või kohalikul omavalitsuselt tegevustoetusena ikka saate raha?

Kunagi oleme tegeleenud projektidega. Kui aga projektitoetust taotleda, siis on alati vajalik panustada sinna ka omaosalus, mida meile pole. Selle leidmiseks peaks me teenuste osutamiseks suurt kasumit teenima. Rakvere linnalt me praegu tegevustoetust taotlenud ei ole.

••Mida arvate teenuste delegerimisest avalikult sektorilt mittetulundussektorile? Millise päästeala valdkonnaga saaksid vabaühendused tegeleda?

Ennetustöö seisneb pidevas selgitamises. Selge, et selles tegevusvaldkonnas saame kõige paremini kaasa aidata. Päästetööde teostamise osas on riik samuti kohalike omavalitsuste/vabaühendustega lepingud sõlminud. Järelevalvet kindlasti delegerida ei saaks, sest teenuste osutamine ja kontroll on täiesti erinevad asjad. Järelekontrolliks peab olema väga hea väljaõpe ning ei tohi tekkida huvide konflikti (ei tohi olla rahaliselt huvitatud, vaid kontroll peab olema rahastatud riigi poolt).

••Kas suurem tunnustamine hoogustaks vabatahtlust?

Inimese tunnustamine on alati väga oluline. Kui midagi on tehtud hästi või isegi erakorraliselt hästi, siis ikka ootab ta mingit tunnustust. Motiveerimise seisukohalt on inimeste soovid muidugi väga erinevad. Kes ootab tunnustavat õlalepatsutust, kes aukirja seinale, avaldamist ajalehes või materiaalseid väärtusi.

Siinkohal tahaks kindlasti esile tuua, et meie väga hea koostööpartner ja abiline on päästealal tegutsev füüsilisest isikust ettevõtja Karl Tamberg, kes annab nõu ning paneb alati igal pool käed külge, ootamata seejuures mingit tasu.

••Mida loodate lähitulevikus korda saata, mida saavutada?

Üldiselt olen ma oma tööga rahul. Suurim tasu meie jaoks on see, kui inimesed käivad tänamas informatsiooni eest, mida nad meilt on saanud. Näiteks inimene, kes ostis meilt tulekustuti, käis seda uuesti laadimas ning rääkis, et tänu kustutile päästis ta oma majapidamise suurimast hävingust. Ükskord andis tagasisidet inimene, kelle tulekustuti oli päästnud sõiduauto. Ka on käidud tänamas suitsuandurite eest, millest inimestel kasu on olnud. Positiivset tagasisidet tuleb ikka mõned korrad aastas ning seda on hea kuulda.

Üldiselt aga olen kogenud, et selgitustöös on meil veel väga palju ära teha. Mõni inimene ei tea isegi hädaabinumbrit 112, kuigi nende numbritega kleepse oleme väga palju jaganud ning öelnud, et igalühel peaks see number telefoni küljes või seinal olema.

Siinkohal teen ettepaneku Päästeametile – kui reklaamiks raha on, siis võiks lasta valmistada väikeseid kleepse mobiiltelefonile (nagu nt EMT-I on lepatriinu), mis oleksid esteetiliselt ilusad vaadata.

Mõni inimene tuleb ja ostab, mida tal vaja, mõnele meeldib meiega vaielda, kuid enamasti ostab ta lõpptulemusena ikka suitsuanduri ära ning veel 6-kilogrammise kustuti takkapihta.

Minu praktikas on olnud ka juhuseid, kus inimene ei tea üldse, milline kustuti välja näeb. Pärast sellekohaste selgituste kuulamist ütleb, et „ah jaa, kusagil kolikambri karbi sees vedeleb meil siin vist tõesti sellesarnane ese”.

Väga tahaksin oma tegevusse kaasata noori ning oma töö teraviku sinna suunata. Ootame noort ja päästeteemast huvitatud spetsialisti, kellel oleks olemas teadmised ja tahtmine noortega tegeleda ning ennetustööd teha.

Potentsiaali meil selleks on. Füüsiliselt on ruumid olemas ning praegusel hetkel jätkub riigis ka ennetustöö mahtu. Võimalik on siia näiteks mingi õppeklass teha ...

Edu, jõudu ja uusi koostöövõimalusi!

Türi Vabatahtliku Tuletõ

Türi VTÜ liikmed väljasõidul Kärusse 1930-ndatel

HEIKKI PERLI

TÜRI VABATAHTLIKUL TULETÖRJE-ÜHINGUL TÄITUB SEL AASTAL 100. TEGUTSEMISAASTA.

Kahekümnenda sajandi alguseks oli Eestis välja kujunenud küllalt tihe vabatahtlike tuletõrjeseltside võrk. Sellega olid kaetud peaaegu kõik Eestimaa linnad (mõtlen selle all toliaegse Tsaari-Venemaa Eestimaa ja Liivimaa Kubermangu praeguse Eesti Vabariigi piiridesse jäävaid linnu), aga ka paljud alevid ning maakohad.

Türi alev tekkis tänu 1899. aastal asutatud Türi Paberi- ja Puupapivabrikule. Linnaks sai ta alles 2. juulil 1926. aastal. Türiale lähemaks tuletõrjereformeringuks oli sajandi algul 1879. aastal Paides asutatud tuletõrjeselts. Kuigi seda seltsi ei saanud võrrelda suurte linnade omaga, kelle käsutuses olid auru- ja veevõttepõhised (Narva, Pärnu, Tallinn, Tartu), võis ta tulekahju puhul väikese vahemaa tõttu oma käsipritsidega Türiale siiski mingit abi anda.

SEGADUS ASUTAMISAJAGA

Tuletõrjeseltsi asutamise mõte hakkas Türi idanema 1907. aastal. Allkirjutajatel ei ole küll õnnestunud leida arhiividest Türi seltsi asutamisdokumente, see aga ei tähenda, et neid ei ole säilinud. Kaudsed allikad teatavad seltsi asutamisaastast järgmist:

Eesti Tuletõrjeleksikoni (1940) ja Eesti Tuletõrjeliiidu juubelialbumi (1929) andmeil asutati Türi Vabatahtlik Tuletõrjeühing (TVTÜ) 1908. aastal. Eesti Riigiarhiivis säilinud 1928.–1932. aasta Türi VTÜ aastaaruannetes on tegevuse alguseks 8. detsember, 1933.–1935. aasta aruannetes aga 30. detsember. Paide rajooni tuletõrjeorganisatsioonide ajaloost nähtub samuti, et Türi VTÜ mõte sai teoks 1908. aastal ning ühingu asutamiskoosolek toimus 17. jaanuaril. Eesti Riigiarhiivis on ühes Türi VTÜ materjale sisaldavas säilikus allkirjastamata ja kuupäevata trükitud leheküljel pealkirjaga „Lühidane kroonika“, mis oma sisu ja kirjutamisstiili järgi pärineb umbes aastast 1930. Seal oli asutamiskoosoleku kokkukut-

sumise ajaks 1909. aasta 17. jaanuar. Kuna enamik kirjalikke allikaid mainib aastat 1908, siis võiksime selle ka Türi VTÜ asutamisaastaks lugeda, seejuures täpset daatumit mainimata.

Palju Türi VTÜ-l asutajaliikmeid oli, ei ole täpselt teada, kuid asutamiskoosolekul valiti esimene juhatuse koosseisus:

Esimees (president) – dr. Keck Abiesimees – Karl Tenso
Kassahoidja – A. Kaasik
Kassahoidja abi – K. Raudsepp
Sekretär – A. Madisson
Abisekretär – Johannes Lagge

Vastloodud tuletõrjeseltsi tegevuspiirkonnaks sai Türi alev ja selle ümber olev kolmeverstase laiusega ala.

ESIMESTE AASTATE VARUSTUS

Ühel järgmistest üldkoosolekutest 29. novembril 1909. aastal võeti vastu otsus esimese käsipritsi ning sinna juurde kuuluva varustuse ostmiseks. Prits telliti Moskvast firmast Gustav List, mis oli juhtivaks tuletõrjepritside valmistajaks Tsaari-Venemaal. 1911. aasta 12.

veebruari toimunud üldkoosolekul otsustati ehitada pritsikuur. See otsus leidis kiiret realiseerimist. 1914. aastal osteti samalt firmalt juurde teine käsiprits ning Näljakülasse ehitati ka seitsme sülla sügavune puurkaev. 1916. aastal muretseti seltsile kaks hobust, kelle abil pritse ning veevaate tulekahjukohtade vedada. Järgneval aastal valiti nn korstnakomisjon, mis hakkas tegelema profülaktilise tööga.

Kui kuulutati välja Eesti Vabariik, saabusid rasked vabadussõja-aastad, millest ka Türi tuletõrjeseltsi liikmeid osa võtsid. Selts töötas aga edasi. 1918. aastal ehitati peoplat-sile plank ümber ning valmis kõlakoda. Seltsi juures tegutsesid laulukoor ja näitering.

EESTISTUMINE

1921. aastal peeti seltsi peakoosolek, kus esimeheks valiti Karl Tenso, peameheks Aleksander Soldin ja tema abiks Anton Sooson, kes valiti ka kassahoidjaks. Esimese pritsikolonni juhiks sai Anton Pertmann, tema abiks Jaan Kärner, kirjatöömehetajaks F. Tõnisson ja abiks

rjeühingu ajaloo

Türi alev tekkis tänu 1899. aastal asutatud Türi Paberi- ja Puupapivabrikule. Linnaks sai ta alles 2. juulil 1926. aastal.

letörjeliidult laenu 350 000 marga ulatuses, lisaks viidi läbi loterii ning karbikorjandus, mis andis ka kena sissetuleku. Samal aastal ehitati uus suurkaev, mis läks maksma 15 900 marka ja piduplats osteti ära 75 000 marga eest.

LIITUMINE TÜRİ PABERIVABRIKU SALGAGA

1924. aastal ühines Türi VTÜ-ga ka Türi Paberivabriku tuletoorjesalk, millest moodustati eraldi asetsev vabriku osakond.

1925. aasta 14. jaanuari varahommikul tekkis tulekahju Türi Paberivabriku katlamajas. Kuigi see suudeti kiiresti kustutada, tekkis varaline kahju 500 000 marka. Üldse käidi 1925. aastal kustutamaks kaht suurt ning kaht väiksemat tulekahju kokku 90 mehega. Võeti osa viiest õppusest ning paraadist kokku 200 mehega. Aasta lõpul oli kokku 132 tegev-, toetaja- ning au-liiget.

13. detsembril 1925 õnnistati sisse uus tuletoorje-seltsimaja. Peeti kõnesid, loeti ette tervitus-telegramme, esinesid koorid ning orkestrid. Nagu kirjutab toleaaegne ajaleht Järvamaa: "Kuna alkoholi anti pidulistele ainult jaopärast, oli meeoleolu rahulik-lõbus".

Tuletoorjeseltsi juhtis esimehe-na endiselt Karl Tenso, juhatuses olid Anton Soosson, Jüri Rõuk, Johannes Tambik, Anton Pertmann, Roman Tarkmann ja Karl Luukas. Peameheks oli Aleksander Solodin, tema abiks Anton Pertmann.

Mais 1926 sai K. Tenso teise järgu Tuletoorjeliidu hoolsusmargi ning A. Solodin, E. Arndt, J. Tõrv, R. Kruusberg ja J. Rindeberg kolmanda järgu hoolsusmargi. Kuna tuletoorje-seltsimaja kasutasid ka mitmed teised seltsid, siis see mõjus positiivselt Türi kultuurielule. Lavastati erinevaid näitemänge, sealhulgas operetti "Pöörane Lola". 2. juulil 1926 sai Türi lõpuks ka linnaõigused.

UUS MOTOORPRITS

8. jaanuaril 1928. aastal pidas Türi Tuletoorje Ühing erakorralise peakoosoleku. Seal valiti ühingu auliikmeteks veel dr JaanVõhrman ja Valter Peerna. Ühingu juhatus jäi endiseks. 13. mail peeti ühingu korraline peakoosolek. Esimeheks jäi endiselt K. Tenso, peameheks A. Solodin, kuid viimase abiks valiti A. Sõlla. Tuletoorjeliidu hoolsusmärki-

dega autasustati A. Soossonit, J. Viilupit ning K. Embeckit. 4. detsembril 1928 toimus kolmas, erakorraline peakoosolek, kus oli peamiselt arutusel ühingu metsaga kaetud krundiosa müümine. Sama aasta juulikuus jõudis Türi Paberi- ja Puupapivabriku AS-le kohale tuletoorje mootorprits, mis oli valmistatud Saksamaal firmas Balcke Frankenthalis. Mootorprits oli kantav tüüp Pfalz. Kuigi vabrikul oli enne mitu auru- ning käsipritsi, leiti säärane kerge ja ajakohane kustutusvahend vajalik olevat.

Tuletoorjeühingu komando käis aasta jooksul kustutamaks üht suuremat ja kaht väiksemat tulekahjut, neist kaks toimus paberivabrikus. Suurim kahju oli 1,7 miljonit marka. Järva maavolikogu võttis 1928. aasta 8. detsembril vastu "Sundmäärus tuleõnnetuste vastu võitlemiseks Järvamaal", mis pidi kindlasti parandama tuleohutusalast olukorda.

LOIUD MEHED

1929. aastal peeti üks peakoosolek, võeti osa ühe väikese tulekahju kustutustöödest ja peeti kümme õppust ning harjutust. Aasta lõpuks oli ühikul 89 tegevliiget. Tuletoorjeliidu mitmesuguste hoolsusmärkidega autasustati K. Raudseppa, R. Tarkmanni, R. Ollit, A. Süllat, K. Tõnissoni ja E. Tomsonit. 1929. aasta 25. juuli keskööl korraldati ootamatu tuletoorjehäire ning sellele järgnevalt õppus, mis näitas kätte kitsaskohad. Nenditi, et mehed võtsid õppusest loiu osa, kokku tuli ainult 40 meest. Augustis saadi kätte kaks tammepuust veeaami, kumbki mahtuvusega 1150 liitrit. Selline veekogus oli tulekahjukohal juba märkimisväärne.

21. septembril 1929 peeti üle pooleaastase hilinemisega Türi VTÜ 20. aastapäeva pidustusi ja

Järva maavolikogu võttis 1928. aasta 8. detsembril vastu "Sundmäärus tuleõnnetuste vastu võitlemiseks Järvamaal", mis pidi kindlasti parandama tuleohutusalast olukorda.

seda koos üleriikliku tuletoorjepäevaga. Vaatamata vihmasse ilmale pidustused õnnestusid – toimusid paraad, demonstratsioon, häire ja pidusöök.

TULEKAHJU VABA 1930

Järgmise aasta 18. ja 19. jaanuaril viidi läbi 15-liikmelise Türi linnavolikogu valimised. Volikogusse valiti ka tuletoorjeühingu liikmeid: K. Tenso, J. Lagge, A. Pertmann jt.

2. märtsil 1930. aastal toimus järjekordne peakoosolek, kus endised liikmed juhatusse tagasi valiti. Sama aasta eelarve võeti vastu summas 3600 krooni. 18. mail viidi Türiil läbi suurem tuletoorjeharjutus, millest võtsid osa nii Paide VTÜ, kui ka Türi Paberivabriku mootorpritsid. Harjutuse ajal mängis tuletoorjeorkester. 27. mail peeti erakorraline peakoosolek, kus otsustati muretseda veepaagiga tuletoorjeauto. Selleks otsustati osta uus autoalus maksumusega ca 3000 krooni ning lasta ehitada pealisehitus. 1930. aasta 1. augusti seisuga oli Türiil 3269 elanikku. Samal aastal said Eesti Tuletoorjeliidu teenetemärke Eduard Ekarius (kolmanda järgu rist), Kurt Embek, Jüri Rõuk ja August Veberson (kuldmedalid). 26. oktoobril jõudis Kopenhaagenist Tallinna sadamasse tuletoorjeauto alus Willys Overland Crossley Ltd, mille baasil algas metallitehas Laverna tuletoorjeauto ehitus. 1930. aastal Türiil tulekahjusid polnud. Tuletoorjujad pidasid manöövreid ja harjutusi 11 korral kokku 714 mehega ja vahiteenistust 134 korral 384 mehega.

1931. aastal käidi kustutamaks üht suuremat tulekahju, korraldati kümme harjutust ning manöövrit ja võeti osa 124 korda vahiteenistusest. 4. septembril kell 17.00 anti õppehäire ning korraldati suurim tuletoorjeõppus tol aastal. Sellest võttis osa ka uus tuletoorjeauto, mis oli maksma läinud 4400 krooni. 24. septembril otsustati Eesti Tuletoorjeliidu juhatuses koosolekul annetada teise järgu hoolsusmärki Anton Soossonile, kuldmedal Eduard Veidemännile ja hõbemedalid august Pärnale ning Villem Nahkurkriitmannile.

1932. aastal oli Türi VTÜ suuri-maks kulutuseks Soomes valmistatud mootorpritsi Serlachius ost, mis läks maksma 1500 krooni. Ühingu tegi võlgu ning aasta lõpuks oli võlgade kogusumma 3170 krooni.

A. Kruusberg. Veel valiti juhatuses liikmeteks Jüri Rõuk, Johannes Tambik, Roman Tarkmann ja Karl Luukas. Saksa meel oli murtud, seltsi juhtkond kujunes eestikeelseks ning -meelseks.

1922. aasta peakoosolekul otsustati seltsi piduplatsile seltsimaja ehitada ja selleks valiti kolmest liikmest koosnev ehituskomisjon (J. Valpritt, Preimann, T. Roos). 1924. aasta koosolekul kinnitati Kiri-ku tänavale ehitatava seltsimaja plaan. Tsement-õoneskividest hoonne koosnes 190-ruutmeetrisest saalist, pritsikuurist, näitelavast ja teistest ruumidest. Samal aastal astus Türi VTÜ Eesti Tuletoorjeliidu liikmeks, sest üheskoos oli kergem edasi minna. 21. septembril 1924. aastal toimus Paides Järvamaa tuletoorje päev, kus Türi VTÜ peamees ütles oma ettekandes, et seltsil on 53 tegevliiget, varandust 700 000 marga eest, sealhulgas kaks käsipritsi, viis hüdropulti, kaks keemilist vahukustutajat Minimax, kolm veeaami ja muud. Samal aastal käidi kustutamaks nelja tulekahjut. Tuletoorje-seltsimaja ehituseks saadi Tu-

Pritsimeeste paraad Türil 1912. aastal. Foto: Järvamaa Muuseum

Aasta jooksul käidi kustutamas kolme keskmise suurusega tulekahjut, kahel juhul väljaspool Türi (Laupa-Jändja rahvamaja ja Lokuta külas) kokku 110 mehega. Korraldati kaheksa manöövrit ja harjutust kokku 553 mehega ja 84 vahiteenistust 168 mehega. Kustutusvahendite hulk oli oluliselt suurenenud.

TÜLI VANADE JA NOORTE VAHEL

Kuna tuletoimeühingu seltsimaja saal oli praktiliselt ainukene Türil, siis toimusid siin isegi teatrite külalisetendused. Nii esines seal 1933. aasta 25. märtsil teater Uga-la operetiga "Naistel meeldib see". 1933. aasta 25. mai peakoosolekul toimus kokkupõrge seltsi noor- ja vanaliikmete vahel. Senine ühingu juhtkond (kaasa arvatud esimees ja peamees), mis koosnes põhiliselt vanematest liikmetest, esitas tagasiastumispalve. Koosolekjätuks 28. mail, kus linnapeal Joh. Laggel õnnestus pooled lepitada ning ühingu juhtkond endisel kujul säilitada. Oli tarvis hakata tegema ettevalmistusi ühingu 25. aastapäevaks.

2. oktoobril 1933 vaatas tuletoimeühingu üle Eesti tuletoimeühingu instruktor Viktor Peterson, kes koostas ülevaatusse kohta akti, kus ühing sai positiivse hinnangu. 12. oktoobril lahkus Türi Tuletoimeühingu varahoidja, tuntud seltskonnategelane Roman Tarkmann. Teda oli jaama saatma tulnud hulk tuletoimeühinajaid koos orkestriga. 31. oktoobril suri

Türi VTÜ esimees ja asutajaliige Karl Tenso. Viimasele teekonnale oli teda saatma tulnud kogu tuletoimeühinajate pere ning paljude teiste seltside esindajad.

1933. aastal sai ühing vendade Arndtide töökojas R. Tarkmanni initsiatiivil valmistatud mehhaanilise redeli, mille kolme jätku kogupikkus oli 12 meetrit. Redel läks maksma 400 krooni.

Sellel aastal kustutati kolme tulekahjut (üht suurt ja kaht keskmist), millest võttis osa 135 meest. Kaks tulekahjut oli väljaspool Türi linna (Kärus ja Kulus). Viidi läbi 8 manöövrit ja harjutust ning osaleti 77 vahiteenistusel. Aasta lõpuks oli ühingu 110 tegevliiget ning ühingu oli tasuda 2260 krooni võlga.

1934. aastal toimus Türi VTÜ peakoosolek, kuhu oli kogunenud 133 meest. Esmalt tuletati leinamarsiga meelde lahkunud kauaaegset esimeest Karl Tensot, kellele öeldi veel viimaseid järeldõnu. Koosolekul võeti vastu aasta eelarve 2750 krooni ulatuses. Toimusid uue juhtkonna valimised. Seltsi esimeheks valiti Anton Sooson, peameheks valiti tagasi Heinrich Lang, tema abiks Heinrich Trantmann, varahoidjaks Ado Sülla. Auliikmeks valiti Roman Tarkmann – nüüd oli ühingu seitse auliiget (veel Anton Sooson, dr Jaan Võhrmann, insp. Ernst Seywang, Valter Peerna, Karl Tenso ja Aleksander Solodin.

Mais süttis põlema Joh. Lagge

jahu- ja saeveski katlaruum, 22. juunil toimus suur tulekahju Türi Paberi- ja Puupapivabrikus, mille kustutamiseks võtsid osa ka Paide tuletoimeühinajad, 19. juulil põles Türi linna piires asuv Puusepa talu. Juulis korraldati Türil tuletoimeühinajate kursust, mida juhatas Viktor Peterson Tallinnast.

25. AASTAPÄEV

5. augustil 1934. aastal toimusid Türi suurejoonelised 25. aastapäeva pidustused, kuigi väikese hiline misega, sest ühing oli tegevust alustanud 8.12.1908. aastal ning põhikiri oli kinnitatud 30.12.1908. aastal. Kõik algas paraadiga, mille võttis vastu tuletoimeühinajate esindaja, juhatause liige A. Grünberg, järgnesid jumalateenistused, uue lipu ülevõtmine Türi seltskonnadaamidelt. Ühiselt käidi surnuaial Karl Tenso haual, kuhu asetati pärg. Õhtul toimus suur rahvapidu, esines ühingu orkester R. Vilmanseni juhtimisel.

1934. aastal käidi kustutamas kuut tulekahjut, neist nelja suurt, üht keskmist ja üht väikest, kokku 327 mehega. Korraldati 9 manöövrit ja õppust ning võeti 74 korral osa vahiteenistusest. Aasta lõpuks oli 171 tegevliiget. Võlgu jäi tasuda 1600 krooni.

17. veebruaril 1935. aastal toimus Türi VTÜ järjekordne peakoosolek, kus kinnitati aastaeelarve 2500 krooni, arutati ka muid küsimusi.

2. ja 3. märtsil 1935. aastal toimus Türi uus tuletoimeühinajate kursus, mis viidi läbi ETL instruktorite Fr. Parmaski ja V. Petersoni poolt Tallinnast. Kursuslastele esines ka ETL esimees B. Melts. Kursustest võttis osa 60 tuletoimeühinajat, kellest eksami sooritas 49. 3. märtsil toimus ka Türi VTÜ erakorraline peakoosolek, millest võtsid osa ETL esimees Boris Melts ning instruktorid Friedrich Parmask ja Viktor Peterson, aga ka linnapea A. Viirmaa. Seltsi uueks esimeheks valiti Hans Kullerkann, tema abiks dr D. Pihlak, peameheks Heinrich Trantman, tema abideks Karl Tõnisson ja Paul Mägi, varahoidjaks Richard Oja.

30. mail toimus Türi Paberi- ja Puupapivabrikus järjekordne tulekahju, kuid see suudeti kiiresti kustutada.

28. juulil pühitses Paber- ja Puupapivabriku tuletoimeühinajate oma 10. aastapäeva ning 4. augustil peeti Türi VTÜ aastapäeva, mille puhul said 16 tuletoimeühinajat aumärke.

4.-10. novembrini 1935. aastal toimusid Türi Järvamaa Maakondliku Tuletoimeühinajate korraldusel tuletoimeühinajate kursused, kust võttis osa 81 pealikut ja tuletoimeühinajat. Lektoritena olid ETL instruktor V. Peterson, gaasikaitse eriteadlane mag.chem E. Umblija, politseivalitsuse tuletoimeühinajate assistent Fr. Parmask, Eesti Tuletoimeühinajate tegevtoimeühinajate E. Tetsmann, dr D. Pihlak, insp. R. Siimann, nooremleitnant Puupill jt.

4. mail 1936. aastal võeti vastu uus Tuletõrje seadus ning sama aasta 25. novembril Tuletõrje tegevuse juhtimise korraldamise määrus. Need seadusandlikud aktid, mida hakati kohaldama alates 1. jaanuarist 1937, moodustasid seadusandliku aluse uute tuletõrjestruktuuri loomisele kodu-Eestis.

1936. aasta lõpuks oli Türi VTÜ-l 250 mees- ja naisliiget, varustusest oli kaks tuletõrjeautot Willys ning Studebaker alustel, kaks mootorpritsi Serlachius ja Balke, kaks mehhaanilist redelit, neli käsipritsi ning teisi kustutusabinõusid. Valmimas oli tuletõrje-seltsimaja juurdeehitus. Sellel aastal oli osa võetud kuue tulekahju kustutamisest.

1937. aasta algas suurte reorganiseerimiste tähe all. 17. jaanuaril peeti kuandat Järvamaa tuletõrje päeva ning likvideeriti Järvamaa Maakondlik tuletõrjekogu.

21. veebruaril 1937 avati pidulikult tuletõrje-seltsimaja juurdeehitus, mille puhul toimusid muu hulgas ka kabaree ning teatrietendus.

Siseministri 1937. aasta 2. märtsi määrusega pandi paika Järvamaa Tuletõrjebriigaadi koosseis, mis koosnes kolmest divisjonist. Türi Tuletõrjedivisjon haaras Türi linna ja Alliku, Särevere ning Käru vallad. Tuletõrje korpuse pealik Hans Kullerkann, kes oli käskkirjaga nr 1 määratud oma ametikohale 11. veebruaril 1937. aastal, nimetati 9. märtsist 1937 Järvamaa Briigaadipealikuks ja tema abideks said Felix Viidalepp ja Adolf Grünberg. Alates 31.03.1937 nimetati Türi divisjoni pealikuks Heinrich Lang ning tema abideks Julius Pääsuke ja Joann Voll. Nimetati ka Türi divisjoni staabi koosseis – kõik selle kandi tuntud tuletõrjetegelased.

Otsese tuletõrjetööga hakkas kohapeal tegelema Türi Tuletõrjekompanii, mille pealikuks nimetati Karl Tõnissoo (Tõnisson), tema

abiks esialgu August Laks, alates 21. aprillist 1938 aga Oskar Roo.

28.–29. augustini 1937 toimus Tallinnas esimene Korpuse päev, mis osutus kõigi aegade suurimaks. Sellest võttis osa ka Türi linna kompanii 70-mehelises koosseisus.

Kohusetruu teenistuse eest au-tasustati juulis 1938 ETL hoolsusmärkidega neljateistkümmet Türi VTÜ liiget.

VALMISTUMINE ÕHUKALLALETUNGIKS

Tuletõrje Järvamaa brigaadi korraldusel toimusid Türi 1938. aasta 23.–27. augustini kodanliku õhukaitse instrueerimiskursused. Kursuste kavas võeti läbi kodanliku õhukaitse organisatsioon ja selle ülesanded, õhukallaletungi abinõud ja nende tegevus, sõjagaasid, õhukaitse ja distsipliin, individuaal- ja kollektiivgaasikaitse, sanitaarkaitse õhurünnakul, esmaabi rünnakul, toitainete- ja loomade kaitse sõjagaaside vastu ja tulekaitse õhurünnakul. Kursustest võttis osa üle 100 inimese. Pärast kursusi toimus Türi 28. augustil Järvamaa tuletõrjebriigaadi päev, mille puhul korraldati suur tule- ja gaasikaitse manööver. Briigaadipäevast võttis osa üle 1000 tuletõrjuja kõigist Järvamaa tuletõrjedivisjonidest. Manöövrit olid tulnud jälgima ka politsei peadirektor J. Soomann ning tuletõrje kõrgeim juht – korpuse pealik major R. Vaharo, samuti palju brigaadipealikuid ja teisi ametiisikuid. Manöövrit võtsid osa ka kaitseliitlased, samariitlased (punane rist) ning kaks kaitseväge lennukit. Manöövri jaoks oli ehitatud spetsiaalne “küla”, mis süüdati. Demonstreeriti ka pisargaasi. Manööver loeti igati kordaläinuks, sest ta andis praktilist tegevust nii tuletõrjebriigaadile kui ka kaitseliidule. Ühtlasi andis see kokkutulnud rahvale ettekujut

tuse hädaohtudest õhukallaletungi korral.

1938. aastal oli Türi linnas kaks tulekahjut. 1939. aasta 19. veebruaril toimunud peakoosolekul jäi Türi VTÜ esimeheks Johannes Lagge, aseesimeheks Siegfried Viirmann, varahoidjaks Johannes Steinberg. Uuesti valiti laekur Rudolf Kraus, sekretär Jakob Orgo ning tervikuna revisjonikomisjon Johannes Luuka-se juhtimisel.

1939. aastal said ETL hoolsusmärgi neliteist Türi VTÜ liiget, muretseti veel üks mootorprits Tallinnast Enn Maidla tööstusest, võeti osa üheteistkümmet tulekahju kustutamisest, sealhulgas kolmel juhul väljaspool tegevuspiirkonda. Peeti kaheksa õppust ja manöövrit, 121 korral teostati tuletõrjevalvet rahvakogunemistel. aasta lõpuks oli tuletõrjeühingul 278 liiget, võlgu oli maksta 6670 krooni ja 1 sent. 1. jaanuaril 1940. aastal oli Järvamaal olnud kümnest tuletõrjeautost kaks Türi.

TEINE MAAILMASÕDA

Vahepeal oli puhkenud Teine maailmasõda, Eestisse olid tekkinud Nõukogude Vene sõjaväebaasid. 3. märtsil 1940 toimus Türi VTÜ järjekordne peakoosolek, kus uueks esimeheks valiti senine aseesimees Sigfried Viirmann, uuteks juhataise liikmeteks valiti L. Rannik, A. Rünne ja J. Kaljola. 1940. aasta eelarvema-huks määrati 3620 krooni.

2. juunil 1940. aastal toimus Rakveres Tuletõrjeliidu peakoosolek, kus sõnavõetuga esines ka Türi VTÜ varahoidja Rudolf Kraus. Peakoosolek jäi viimaseks.

Nõukogude vägede surve all toimus juunipööre, moodustati Eesti NSV, võeti kurss ühinemisele Nõukogude Liiduga. Türi VTÜ tegutses edasi. 6. augustil 1940 lahkusid Järvamaa brigaadipealik Hans Kul-

lerkann ning Türi divisjoni pealik Heinrich Lang. Nende asemele astusid Adolf Grünberg ja Julius Pääsuke. 11. veebruaril 1941 nimetati SARK Tuletõrje osakonna ülema Kondratjevi poolt Järvamaa tuletõrjebriigaadi Türi divisjoni pealikuks Karl Tõnissoo – endine Türi kompaniipealik. Samal päeval nimetas Tuletõrje korpuse pealik R. Vaharo Türi kompanii pealikuks Johannes Kuke. 1941. aasta korraline peakoosolek jäi ära, kuna peakoosolekud olid keelustatud.

1941. aasta juulis veeres sõjavanker ka Türi maile. Türi tööliste talupoegade miilitsaülema poolt esitatud aruandest ja sellele lisatud kaardilt on näha, et Türi asusid järgmised tulekustutusvahendid: Türi VTÜ-s Kiriku tn 2 oli mootorpritsiga tuletõrjeauto, veepaak-tuletõrjeauto, kantav mootorprits, kaks käsipritsi, seitse hüdropulti ja kaks autole asetavat veepaaki. Türi Paberi- ja Puupapivabrikus oli üks kantav mootorprits, kaks käsipritsi ning 10 hüdropulti. Türi telliskivivabrikus oli üks käsipritsi ja üks hüdropult.

Juulis 1941 tegutsesid Türi kandis Järvamaa Hävituspatljon, Raudtee SARK osakonna hävitusrõng ja regulaarväeosadest 22. SARK motolaskurdiviisi väeosad, toimus mitu lahingut. Türi ja selle ümbruses hävitati palju tähtsaid objekte, tekkinud tulekahjudes hävis palju hooneid. Ka tuletõrjeühingu maja sai lahingute ajal kahest mürsust vigastada.

Tuletõrje käsipritsid hajutati. Tuletõrje paakauto Willys ja mõlemad mootorpritsid võeti SARK osakonna käsutusse ja laaditi Türi jaamas rongile. Mootorpritsid päästeti kavalusega rongilt, paakauto aga viidi Tallinnasse, kust see septembris 1941 Nõmme Tuletõrjekomandost kätte saadi. Kaduma jäi autol olnud 200 m voolikuid, kaks joatoru ja kaks presentlikonda.

Türi tuletõrjetechnika ja tuletõrjud 1936. aastal

Mootorpritside päästmise eest autasustati 1943. aastal järgmisi Türi VTÜ liikmeid, kellest nii mõnigi oli raudteelane, mis võimaldas vagnitega manööverdumist : Edgar Koort, Oskar Roo, August Laks, Jaan Aas, Friedrich Hannibal, Villem Taru, Johannes Hindrek. Arhiivis säilinud ärimees V. Taru vapruste märkimise ettepanekule on kirjutatud muu hulgas : „V. Taru andis vahisõduritele altkäe tasu, mille tagajärjel vahisõdur laskis mootorpritsi ära tuua.”

29. augustil 1941 hakkas Fr. Parmask politsei juhi ülesandel Eesti Tuletõrje Korpuse pealiku kohuseid täitma. Tuletõrje tegutses edasi vastavuses Eesti Vabariigis kehtinud seadustele ja määrustele. Järvamaa brigaadipealikuks nimetati Aleksander Meipalu.

Türi VTÜ kaotas tuletõrjeauto Studebaker ja muud vähemat inventari. Järvamaa tuletõrjebrigaad kaotas juulis 1941 kaheksateist liiget kommunistidest mõrvarite ohvritena (nende hulgas brigaadipealik A. Grünberg), nende hulgas Türi VTÜ liikmeid ei olnud.

1941. aasta lõpuks oli Türi VTÜ-s 168 liiget. Esimeheks oli endiselt Sigfried Viirmann, abiesimeheks Oskar Roo, laekuriks Jaan Kaljola, varahoidjaks Villem Taru, sekretäriks August Laks, revisjonikomisjoni juhtis Hendrik Lääts. Türi tuletõrjekompanii pealikuks oli Oskar Roo, tema abiks August Laks.

Vaatamata sõjale jätkus Türi tuletõrjeühingu tegevus. Tuletõrjetöö tõhustamiseks moodustati Tuletõrjebrigaadide juurde instruktor-asjaajaja palgaliselt ametikohad. Järvamaal asus sellele kohale alates 5. veebruarist 1942 Tõnis Reisma. 29.–31. maini 1942. aastal toimusid Paides tuletõrjekursused (organiseeritud tuletõrjekooli poolt), millest võttis osa ka kaheksa Türi VTÜ liiget. Augustis 1942 tähistas Türi VTÜ oma 34. aastapäeva, toimus paraad, surnuaial mälestati ühingu lahkunud au liikmeid. 1942. aasta lõpuks oli Türi VTÜ-l 188 liiget, neist 59 naisliiget. Tulekahjusid käidi kustutamas kahel korral 46 mehega. Tuletõrjevalvet teostati 55 korral, õppusi kokku kuuel korral, ülevaatusi kahel korral. Üks kord oli õhukaitse häire.

Aasta lõpus moodustati lentsalgad, seejuures pandi paika ka palgaliste autojuhtide kohad. Türi VTÜ autojuhiks sai Johannes Pahn.

9. mail 1943 toimus järjekordne Türi VTÜ peakoosolek, kust võttis osa 74 liiget ja kus kinnitati aastaruanne tulude-kulude osas tasakaalus 4950 riigimarkka. Valiti ka

uus ühingu juhatus, mille koosseis jäi üldiselt endiseks. Järvamaa Tuletõrjebrigaadi instruktoriga kohale asunud Oskar Roo asemel asus Türi Tuletõrjekompaniid juhtima August Laks. 22. augustil tähistas Türi VTÜ oma 35. aastapäeva. See algas mälestusplaatide asetamisega kalmistule, aasta jooksul lahkunud tuletõrjujate haudadele. Seejärel toimus hoolsusmärkide kätteandmine, mida anti välja kaksteist, pidukõne pidas ühingu esimees S. Viirmann. Järgnesid tuletõrjevõistlused. Õhtupoole järgnes meeleolukas koosviibimine tuletõrjujatele ning raudteelaste džässorkestri esinemine.

Aasta lõpuks oli ühingul 218 liiget, neist 82 naisliiget. Käidi seitsset tulekahjut kustutamas, neist kaht Türi linnas. Tuletõrjevalvet teostati 268 korral, õppusi peeti üheksal korral.

26. märtsil 1944, kui sõjaratas oli taas Eestimaa le veerenud, toimus korraline aastapeakoosolek. Esmalt kinnitati 1944. aasta tulude-kulude eelarve tasakaalus 7000 riigimarkka.

Valiti ka uut esimeest, sest endine esimees S. Viirmann oli mobiliseeritud sõjaväkke. Uueks esimeheks sai Hans Tääkre. Välja vahetati ka juhatuse üks liige ning valiti uus revisjonikomisjon koosseisus P. Saarmann, H. Pavelts ja pr M. Viirmann. Kompaniipealik A. Laks rääkis tuletõrjeühingute ning selle liikmete tegevusest sõja tingimustes.

VÕIMUVAHETUS

Septembris vahetus jällegi võim, üks okupatsioon asendus teisega. Tuletõrje Liit vahetas nime, tegutses hakas ENSV Vabatahtlik Tuletõrjeühing, mille esimeheks sai Arnu Sork – tuntud tuletõrjetegelane. Tegutses jätkasid Tuletõrje Korpuse ning sellele alluvad struktuurid. 1. novembril 1944. aastal määrati Järvamaa Brigaadipealikuks ajutiselt Julius Raudvee, samuti tuntud tuletõrjetegelane. 9. jaanuaril 1945. aastal määrati Türi Tuletõrjekompanii pealikuks Ferdinand Truu, tema abiks August Viitmann ja sama aasta 11. jaanuaril Türi Tuletõrjediivisjoni pealikuks Udo Ilomets ning abideks Arnold Verev ja August Laks. Kõik nad olid varem olnud tuletõrjes juhtivatel kohtadel. Tegevust jätkas Tuletõrje Lentsalk, selle uueks autojuhiks sai alates 1. jaanuarist Johannes Viitmann, lentsalga juhiks Paul Saarmann.

Ka Türi VTÜ esimees vahetati välja, selleks sai Ants Rünne, kes oli ühtlasi ka Türi Tarbijate Kooperatiivi esimees-ärijuht.

1937. aastal Järvamaa tuletõrjepealikuks saanud Hans Kullerkann (keskel) koos Türi tuletõrjetegelastega 1935. aastal

1944. a septembris vahetus jällegi võim, üks okupatsioon asendus teisega. Tuletõrje Liit vahetas nime, tegutses hakas ENSV Vabatahtlik Tuletõrjeühing.

Türi säilisid endine tuletõrjeauto Willys ja mootorpritsid, esimene neist juba 15 aastat vana. 1945. aasta suvest alates oli läbi Rahvakomissari Nõukogu ja Tuletõrje Valitsuse võimalik saada trofeeautod, mis olid koondatud vastavatesse ladudesse. Ka Türi VTÜ sai kinnise maastiku furgoonauto Horch-901, endise raadiojaamauto, mis kohandati mootorpritsi ja voolikute veoks. Tallinnast saadi autobaasilt nr 5 veoauto Chevrolet, millele monteeriti mahatõstetav veepaak. Paar aastat sai tuletõrjetöö rahulikult toimuda ning olukord stabiliseerus, tulekahjud said kustutatud. Vabatahtliku Tuletõrje korpuse komandöri (ühtlasi ka Tuletõrje Valitsuse ülem majori A. Markovi) käskkirjast nr 11 26. juulist 1946. aastal nähtub, et teiste lentsalkade kõrval inspekteeriti ka Türi oma ning leiti sellel oluliselt puudusi: autojuhti polnud kohal, ilmus alles

Türi Metsatööstuskeskuse vabatahtlik tuletõrje salk iseehitud tuletõrjeautoga.

7 minuti pärast omast korterist, tehnika oli must, garaazis oli ehitusmaterjale ning teisi kõrvalisi esemeid, veepaakautol oli paak maha tõstetud ning tühi, auto ise läinud majandussõite tegema. Käskkirjas kavandati abinõud olukorra parandamiseks. Kuu aega hiljem, 24. augustil 1946, premeeriti käskkirjaga nr 16 rahaliselt suurte summadega Türi Tuletõrjedisjoni pealikut ning Türi naiskompanii pealikut.

Türi VTÜ esimehed hakkasid tihti vahetuma: 1948 sai esimeheks Sergei Anderson, 1949 Toomas Kirss. Välja vahetati ka teisi pealikuid: 1948 sai lentsalga juhiks Johannes Hindrek, 1. jaanuaril 1949 sai Türi Tuletõrjekompanii pealikuks Karl Paas, naiskompanii pealikuks Jette Evirand. Üldse oli Türi VTÜ-s 1949. aasta 1. jaanuari seisuga kokku 304 liiget, neist 126 meest, 109 naist ja 69 noort. 6. mail 1949 oli Türi kahes tuletõrjekompaniis kokku 290 tule-

tõrjujat.

Türi VTÜ-I oli ka 20-liikmeline orkester Jüri Kitsingu juhtimisel, töötasid naisringid.

VABATAHTLIKU KORPUSE LIKVIDEERIMINE

1949. aasta teine pool ei toonud head. 2. novembril kõrvaldati kompartei initsiatiivil vabatahtliku tuletõrjekorpuse ja ENSV VTÜ juhtimisest endised pealikud A. Sork, H. Pokk ja A. Luht. Moodustati vabatahtliku tuletõrje orgbüroo kellegi G. Lapingu juhtimisel, hakati ettevalmistama ENSV VTÜ laialisaatmist, kuigi EK(b)P büroo otsustas selle küsimuse alles 25. jaanuaril 1950. aastal. Likvideeriti vabatahtliku tuletõrje korpus, brigaadid ja neile alluvad struktuurid, samuti ENSV VTÜ ning kohalikud maakondade ja valdade VTÜ-d. Tähtajaks oli 1. juuli 1950.

Pärast seda säilisid linnade ja

alevite VTÜ-d, sealhulgas ka Türi linna VTÜ.

Järgmisel aastal moodustati väikesed maarajoonid, sealhulgas ka Türi rajoon, seejuures jäi selle rajooni ainsaks tuletõrjestrutuuriks Türi linna VTÜ komando (lentsalk). 1952. aasta 29. oktoobril kinnitatud väljasõiduplaanist nähtub, et Türi rajooni sõitis esimesel väljakutsel välja Türi VTÜ tuletõrje autotsistern Willys, täiendaval väljakutsel Paide linna VTÜ Ford, Võhma VTÜ Chevrolet ja Vändra VTÜ Horch.

Kuigi Türi VTÜ oli sel ajal materiaalselt nõrgal järjel, suudeti riikliku kindlustuse eraldisi kasutades muretseda viiekümnendate aastate esimesel poolel mootorpritsid M-300 ja M-600. 1956. aasta veebruaris muretseti uus tuletõrje autotsistern PMZ-11 Uralzis-355 alusel. Sel ajal töötas VTÜ juures kolm palgalist korstnapühkijat, üks pottsepp ja neli autojuhti.

5. mail 1957. aastal reorganiseeriti Türi linna VTÜ Türi rajooni VTÜ-ks. 2. juunil toimus Tallinnas EVVTÜ I. konverents, kus toimus vabariikliku vabatahtliku struktuuri taasloomine.

1959. aasta 24. jaanuarist likvideeriti Türi rajoon ning suurem osa sellest ühendati Paide rajooniga. 11. veebruaril andis EVVTÜ nõukogu korralduse Türi rajooni VTÜ likvideerimiseks ning liitmiseks Paide rajooni VTÜ-ga. 16. veebruaril kirjutatigi, mille järgi andis Türi VTÜ Paide VTÜ-le üle tuletõrjemaja, veoauto Chevrolet, tuletõrjeauto PMZ-11, mootorpritsid M-300 ja M-600, viis käsipritsi ja palju muid põhivahendeid kokku 190 106 rubla väärtuses.

Ring oli täis. Türi VTÜ oli lakanud olemast. Tuld oli aga vaja kustutada, edasi tegutses Paide VTÜ Türi "A" grupi Vabatahtliku Tuletõrje Komando (VTK).

Eesti tuletõrje sündmused

HEIKKI PERLI

11. mai 1943

Tules hävis enamik Tallinna linnast.

1555

Tallinnas anti välja esimene tänaseni säilinud "TULEMÄÄRUS" (Brandordnung). Määrus oli saksakeelne.

1698

Tallinnas anti välja uus täielikum "Tulemäärus" (samuti saksakeelne).

23. mai 1788

Asutati Tallinna Mustapeade Tuletõrje komando.

1797

Tallinnas anti välja "Tuletõrje ja tulekaitse määrus", mis tõlgiti osaliselt ka eesti keelde.

1847

Narva Kalevivabrikus asutati tuletõrjekomando.

1858

Vasevalaja Karl Jürgens asutas Tallinnas ettevõtte, millest sai tuntuim tuletõrjevahendite tootja Eestis.

2. august 1862

Asutati Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje, mille esimeseks esimeheks sai Karl Theodor Holland ja peameheks Carl Constantin Greb.

16. november 1862

Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje ostis esimese kasutatud käsipritsi, mis ära remonditi.

5. veebruar 1864

Asutati Tartu Vabatahtlik Tuletõrje.

1. november 1866

Asutati Pärnu Vabatahtlik Tuletõrje.

1867

Asutati Kuresaare, Valga, Võru ja Põltsamaa Vabatahtlikud tuletõrjed.

1868

Tallinna Magistraadi sündikus O. Rieseman nimetas esimest korda tuletõrje lipukirja "Jumalale auks – ligimesele abiks".

1869

Tallinna daamid annetasid Vabatahtlikule tuletõrjele lipu.

1872

Valmis Tallinna linna poolt ehitatud peapritsimaja, mis anti Tallinna Vabatahtlikule Tuletõrjele kasutada.

1873

Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje sai Saksamaalt firmast "C.D.Magirus" hobustega veetava mehhaanilise redeli.

1879

Pärnu Vabatahtlik Tuletõrje tellis Belgia firmast "Josef Beduwe" ja sai 1880. aastal esimese tuletõrjena Eestis kätte aurupritsi.

26. märts 1881

Eelmisel aastal saadud aurupritsi näitas oma võimeid suurtulekahjul Pärnus Schmidt'i linaaitade põlemisel.

1882

Ka Tallinna Vabatahtlik Tuletõrje sai Pärnu ja Tartu järel aurupritsi.

1884

Tallinna Vabatahtliku Tuletõrje juurde asutati orkester.

1900

Tallinna Vabatahtliku Tuletõrjeseltsi esimeheks valiti esimest korda eestlane – linnapea insener V. Lender.

1906

Pärnus asuv Waldhofi paberi- ja puupapivabrik sai esimese iseliikuva mehhaanilise tulekustutusvahendi – aurupritsi firmast "C. D. Magirus".

31. oktoober 1913

Tartusse saabus "Lloyd" alusel Bremenis valmistatud veepaagi ning pumbaga varustatud tuletõrjeauto. Tartu Vabatahtlik Tuletõrjeselts oli esimene, kes muretses tuletõrjeauto. Sama aasta 13. novembril sai Tartu Tuletõrje väga huvitava arhitektuuriga tuletõrjemaja.

10. veebruar 1914

Viljandi Vabatahtlik Tuletõrjeselts sai esimese järeletootava mootorpriksi, mis oli valmistatud Saksamaal firmas "Gebr. Kieslich".

1. aprill 1917

Asutati Tartu linna kutseline Tuletõrje Lendsalk – esimene linna kutseline tuletõrjeformeering Eestis.

1. jaanuar 1918

Hakkas tegutsema Tallinna linna Tuletõrje Komando.

6.–7. september 1919

Tallinnas toimus esimene Eesti Üleriikline Tuletõrje Kongress, kus asutati Üleriikline Tuletõrje Liit, mille esimeheks valiti Ado Birk (Tallinna VTÜ esimees).

26. oktoober 1921

Viidi läbi esimene proov äsja Tallinna linna Tuletõrje Komandole saabunud tuletõrjeautole. Auto oli valmistatud Saksamaal "H.Koebe" tehases "Benz-Gaggenau" alusel. See oli Tallinna neljandaks tuletõrjeautoks.

13. september 1922

Saabus kohale Tallinna Vabatahtliku Tuletõrjeseltsi esimene tuletõrjeauto firmast "H.Koebe" "Benz-Gaggenau" alusel.

4. mai 1936

Anti riigivanema poolt dekreedina tuletõrje seadus, mis asendas endist, 1924. aastal välja antut.

10. veebruar 1937

Uue tuletõrje seaduse kohaselt moodustati Tuletõrje Korpuse tuletõrje brigaadid maakondades ning nende allüksused. Tuletõrje Korpuse pealikuks määrati Kodanliku Õhukaitse ja tuletõrje juhataja major Rudolf Vaharo.

28. – 29. august 1937

Tallinnas toimus Tuletõrje Korpuse päev, millest võtsid osa kõikide tuletõrjebrigaadide ja divisjonide esindajad. 29. augustil Vabaduse väljakul toimunud paraadist võttis osa 15 000 tuletõrjujat – tegemist oli kõigi aegade suurima tuletõrjeüritusega.

1939 mai

Tallinnas Raua tänaval valmis Baltimaade esinduslikum tuletõrjehoonne (Praegune Päästemeti ja Põhja–Eesti Päästkeskuse hoone, kus paikneb ka kesklinna komando).

23. mai 1939

Petseris toimus suur tulekahju, kus linnas ja ümbruskonna küldes hävines 240 maja, peale selle veel kõrvalhooneid. Tegemist oli suurima rahuajal toimunud tulekahjuga

viimastel sajanditel. Kustutustöödega tegelesid Tartu, Võru, Valga ja Petseri tuletõrjebrigaadid.

1940 – 1941

Eesti vägivaldne ühendamine Nõukogude Liiduga ning alanud sõda tõi kaasa olukorra, kus inimkaotused tuletõrjes ulatusid 2946 inimeseni. Tuletõrje Korpuse pealik kolonel–leitnant R. Vaharo arreteeriti ja viidi Venemaale, kus ta suri.

29. august 1941

Tuletõrje korpuse pealiku kohustesse astus pealiku abi Friedrich Parmask.

1. november 1944

Eesti on läinud uuesti Nõukogude Liidu koosseisu. ENSV Vabatahtliku Tuletõrje korpuse, mille struktuurid säilisid, komandöriks määrati SARK Tuletõrje Valitsuse ülem, major A. Markov. Viimane määras oma asetäitjateks Arnu Sorgi ning Albert Luhti – endiseaegsed tuntud tuletõrjetegelased.

1. juuli 1950

Lõppes ENSV vabatahtlike tuletõrjeühingute, kohalike (maakondade ning valdade) vabatahtlike tuletõrjeühingute ja Tuletõrje Korpuse (koos allüksustega) laialisaatmine. Säilidis üksnes linnade ja alevite vabatahtlikud tuletõrjeühingud.

2. juuni 1957

Tallinnas toimus esimene tuletõrjekonverents, kus taasisutati Eesti Vabariiklik Vabatahtlik Tuletõrjeühing, mille esimeheks valiti Evald Jäänmer (Tallinna VTÜ esimees). Taastatud olid kõik rajoonide Vabatahtlikud tuletõrjeühingud.

jaanuar 1966

Pika vaheaja järel (22 aastat) määrati ENSV ÜKKM Tuletõrje Valitsust juhtima eestimeelne polkovnik Jaan Vaarmann.

1. jaanuar 1968

Pärast 1946. aastat oli kutseline tuletõrje säilinud peale Tallinna veel Pärnus, Tartus ja Narvas. Nüüd loodi Kutseline Tuletõrjeüksus Viljandisse ning seejärel Rakverre.

Kuidas säilitada päästeala ajalugu?

JANAR KÄRNER

JÄRVAMAA PÄÄSTEOSAKONNA
JUHATAJA KOHUSETÄITJA
SISEKAITSEAKADEEMIA
PÄÄSTEKOLLEDŽI VILISTLANE

JANAR KÄRNER ANNAB ÜLEVAATE OMA LÕPUTÖÖST "EESTI ORGANISEERITUD TULETÖRJE LÜHIKE ARENGULUGU" JA TEEB ETTEPANEKUID PÄÄSTEALA AJALOO SÄILITAMISEKS.

Tuli on aegade algusest saati olnud inimese suur abiline ja samas ka vaenlane. See piir, kust hea abiline suureks vaenlaseks võib muutuda, on paraku imeõrn. Selle probleemi-ga oldi kimpus juba muistsel ajal ja ollakse ka tänapäeval. Seepärast moodustatigi juba keskajal vabatahtlikke tuletõrjekomandosid, mille eeskujul loodi pea igasse Eesti külla hiljem tuletõrje selts, millest eesrindlikumad 1919. aastal ühise liidu moodustasid ning tänasele päästeteenistusele aluse panid.

Kahjuks on Eesti tuletõrje ajalugu lähemalt uuritud vähe ja kaasajal pole ühtegi teost sel teemal välja antud. Seetõttu valisin oma Sisekaitseakadeemia Päästekolledži lõputöö teemaks "Eesti organiseeritud tuletõrje lühike arengulugu". Teema aktuaalsus seisneb eelkõige selles, et järgmisel aastal tähistab Eesti päästeala oma 90. aastapäeva, mis tähendab, et tuletõrje-alast tegevust hakati Eesti Vabariigis edendada praktiliselt üheaegselt riigi sünniga.

Lõputöö eesmärk oli koondada ühiste kaante vahele ülevaatlilik, üldistatud ja järeldustega varustatud materjal, mis annaks lugejale teavet ajaloolise järjepidevuse alusel järjestatud tähtsamatest sündmustest ja faktidest Eesti tuletõrje-päästeala arenguloos. Lõputöö ülesandeks oli välja selgitada, kas Eesti Üleriikliku Tuletõrje Liidu loomist 1919. aastal võib ja saab pidada organiseeritud tule-

Tuli on aegade algusest saati olnud inimese suur abiline ja samas ka vaenlane. See piir, kust hea abiline suureks vaenlaseks võib muutuda, on paraku imeõrn.

Lõputöö eesmärk oli koondada ühiste kaante vahele ülevaatlilik, üldistatud ja järeldustega varustatud materjal, mis annaks lugejale teavet ajaloolise järjepidevuse alusel järjestatud tähtsamatest sündmustest ja faktidest Eesti tuletõrje-päästeala arenguloos.

tõrje sünniks Eestis. Miks ja kuidas organiseerumiseni jõuti, kuidas kelle initsiatiivil seda tehti, kuidas edasi tegutseti ning kuidas on see mõjutanud tulega võitlemist tänasel päeval?

Kuna Sisekaitseakadeemia Päästekolledžis polnud varem ühtegi lõputööd päästeala ajaloost kirjutatud, otsustasin keskenduda küll 1919. aasta Eesti Üleriikliku Tuletõrje Liidu loomisele koos sellele eelnenud ja selleni viinud sündmustega, kuid anda ka lühikese ülevaate eelnevast ajaloost ja tänasest päevast päästealal, et lugejal tekiks terviklikum ülevaade kogu organiseeritud tuletõrje arenguloost. Uurimustöö piiratud mahu tõttu ei ole lõputöös lähemalt uuritud Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi aegset tuletõrjetegevust.

ETTEPANEKUD AJALOO SÄILITAMISEKS

Töö kirjutamisel tulid ilmsiks mitmed nüansid, mis on minu arvates ajaloo säilitamisel väga tähtsad, kuid mingil põhjusel ei ole neid varem märgatud ning seetõttu tegin oma töös alltoodud ettepanekud.

Julius Siebert oli üks esimese vabatahtliku tuletõrje seltsi asutajatest ja hilisem Tallinna Vabatahtliku Tuletõrje Seltsi juhatuse esimees ja auliige. Aasta pärast Julius Sieberti surma avati tal-le Kopli surnuaial seltsi liikmete poolt hauasammas. Arvestades tema panust tuletõrje arengusse, on teda siiani vähe tähtsustatud. Et väärikalt tasuda see auvõlg, tegin Päästeametile ettepaneku asutada Julius Sieberti nimeline iga-aastane eripreemia parimale vabatahtlikule tuletõrje organsatsioonile.

Et Tartus 1863. aastal tuletõrje ümberkorraldamiseks loodud tuletõrjekolleegiumi soovisid astuda teiste hulgas professorid ja üliõpilased ning et ka praegusel ajal tegutseb Tartus tudengite ja mõnede

õppejõudude initsiatiivil ning eestvedamisel tuletõrjeühing "Alma Mater Firefighting", tegin ettepaneku, et selliseid ühinguid võiks luua ka teised Eesti suuremad kõrg- ja ülikoolid ning Päästeamet ja kõik päästeteskused nimetatud tegevust igati nõustaksid ja toetaksid.

Esimene tuletõrjeauto saabus Eestimaaale 3. novembril 1913, seega möödub käesoleval, 2008. aastal 95 aastat esimese tuletõrjeauto soetamisest Eestimaal. Seoses nimetatuga ning arvestades esimese auto paiknemise asukoha, tegin ettepaneku Lõuna-Eesti Päästeteskusele koostöös Tartu Tuletõrjeühinguga tähistada seda sündmust sobiva pidulikkusega selle aasta novembrikuus ning eriti viie aasta pärast, kui möödub 100 aastat esimese tuletõrjeauto soetamisest Eestisse.

Kogedes oma töö kirjutamisel tuletõrje-pääste ajaloo materjalide rasket kättesaadavust, nende vähest olemasolu ja piiratud kasutamisevõimalusi, tegin ettepaneku, et Sisekaitseakadeemia Päästekolledžis jätkataks ka järgnevatel aastatel algatust kirjutada lõputöid tuletõrje ja päästeala ajaloo teemadel.

Oma uurimustöö kokkuvõttena saan väita, et 1919. aastal toimunud EÜTLi esimest kongressi saab pidada Eesti organiseeritud tuletõrje sünniks. Samuti leian, et seda tähtpäeva on, kõiki töös kirjeldatud sündmusi arvesse võttes, õigustatud oma tähtpäevana tähistama nii tänane Eesti (kutseline) päästeteenistus kui ka praegu päästealal tegutsevad vabatahtlikud organsatsioonid.

Avaldan oma lõputöö koostamiseks vajalike materjalide ja teadmistega aitamise ning meeldiva koostöö eest tänu juhendaja Anne Martinile, Gustav Massakasele, Heikki Perliile, Tuve Kärnerile, Eesti Siseturvalisuse Muuseumile ja Järva-Jaani Tuletõrje Seltsile.

Ühe omanäolise muuseumi

GUSTAV MASSAKAS

TULETÖRJEMUUSEUMI TULETÖRJE-
JA PÄÄSTETEHNIKA VARAHOIDJA

TULETÖRJEMUUSEUMI LOOMISE MÖTE OOTAS TEOSTAMIST JUBA 20. SAJANDI KOLMEKÜMNENDATEL AASTATEL, KUID TOLLEAEGSEID VÕIMALUSI ARVESSE VÕTTES VÄÄRT IDEEST TEGUDENI EI JÕUTUD.

Tuletõrjemuuseumi kui tuletõrje rikkaliku ajaloo ja traditsioonide, materiaalse ja vaimse kultuuri mälestiste kogumise, säilitamise, teadusliku uurimise ja eksponeerimise keskuse loomise luba anti välja 30. oktoobril 1974. aastal. Eesti Ministrite Nõukogu korraldusega.

1. novembril 1974. aastal asutati Eesti Vabariikliku Tuletõrje Ühingu korraldusega Tallinna Tuletõrjemuuseum ning kinnitati muuseumitöötajate koosseis ametinimetuste ja kuupalkadega, mis vastasid riikliku III järgu muuseumitöötajate palgamääradele. EVVTÜ nõukogu esimehe sama korraldusega kohustati Tallinna Tuletõrje Ühingu andma äsjaloodud muuseumi käsutusse ruumid Tallinnas Vana-Viru 14 asuvas hoones ning õuel asuvas kuuris kogupinnaga 373 ruutmeetrit. Seeja määrati Tuletõrjemuuseumi asukohaks Eesti vanim tuletõrjehoon, mille asukoht Tallinna südalinnas oli selleks igati sobiv. Muuseum allus Eesti NSV Tuletõrjeühingule ning oli selle ülalpidamisel. Tallinna Tuletõrjemuuseum sai esimeseks tuletõrjemuuseumiks Nõukogude Liidus.

TULETÖRJEMUUSEUMI ESIMENE DIREKTOR

Muuseumi asutamine oli küll paberi peal lahendatud, kohale sai määratud ka direktor, kuid viimasel polnud kohta, kus istuda, rääkimata tööruumist, kirjutuslauast, telefonist jms. Esimeseks Tuletõrjemuuseumi direktoriks kinnitati endine Tuletõrje Valitsuse ülem, suurte tuletõrjetöö kogemustega Jaan Vaarmann, kellel tuli kohe n-õ härjal sarvist haarata ja muuseumile eraldatud ruumide ümberehitamise pakiliste probleemidega tegelema asuda. Kuna teiste muuseumitöötajate ametikohad olid komplekteerimata, tuli direktoril seda kõike üksi ja kellegagi nõu pidamata teha. Vaarmann tundis hästi küll tuletõrjetööd, kuid muuseumitöoga polnud tal kunagi varem tegeleda tulnud – puudus

Tuletõrjemuuseumi tuletõrje- ja päästetehnika varahoidja Gustav Massakas eelmistes muuseumiruumides. Foto: Toomas Viks

nii erialane ettevalmistus kui ka kogemus. Tänu Vaarmanni väga heale suhtlemisoskusele loodi kohe head koostöösuhted Kultuuriministeriumi muuseumitööd tundvate töötajatega, kes suhtusid muuseumi loomise ideesse väga soosivalt ning pakkusid ka omapoolset abi. Tulemused ei lasknud end kaua oodata – alus pandi muuseumi fondidele, mille „alusmüüriks“ said 1927. aastast pärit tuletõrjeauto Fargo, auruprits Kärmas-Katariina, autopump PMG 1, vankerprits Amblast ja suur hulk käsikustutusvahendeid mujalt.

TULETÖRJEMUUSEUMI FILIAALID

Tuletõrjemuuseumil lubati Eesti piires ka muuseumi filiaale asutada. Nii moodustati muuseumi juurde nõuandva organina muuseumi teaduslik-metoodiline nõukogu, mille ülesandeks oli muuseumi esmatahtsate probleemide lahendamine, muuhulgas ka uute ekspositsioonide temaatika ning plaanid.

28. jaanuaril 1975. aastal kinnitas EVVTÜ nõukogu presiidium Tallinna Tuletõrjemuuseumi esimese põhimääruse. 1. veebruaril sai muuseum endale ka peavarahoidja – muuseumitöötaja Lia Oengo. Vastloodud muuseumi avamistseremoonia

toimus 14. aprillil 1978. aastal. Kuu aega hiljem, nimetati Tallinna Tuletõrjemuuseum Eesti NSV Ministrite Nõukogu korraldusega ümber Eesti NSV Tuletõrjemuuseumiks (järjekordne uus ümbernimetamine Eesti Tuletõrjemuuseumiks toimus Eesti NSV Tuletõrjeühingu nõukogu presiidiumi 28. aprillil 1989. aasta otsusega). Seoses senise peavarahoidja Oengo pensionile siirdumisega võeti 1. novembril 1985. aastal uueks peavarahoidjaks endine Tuletõrje Valitsuse agitatsioonijaoskonna kauaaegne töötaja Kuno Tiiksaar. 1988. aasta veebruaris kohtus muuseumidirektor Vaarmann tollase Estonia kolhoosi tuletõrjelembelise esimehe Heino Marrandiga ja koos otsustati asutada sinna muuseumi filiaal, milleks kolhoos eraldas Oisu asulas 4000-ruutmeetri suuruse maa-ala ja amortiseerunud kuivatihoone. Filiaali ühiskondlikuks juhatajaks oli nõus hakkama kolhoosi automajandi juhataja Valdo Välimäe, kes on ühtlasi ka tuletõrjetehnika ja unikaalsete sõidukite kogumise entusiast. Seoses sellega paigutas muuseum 1991. aastal Oisu lahtsesse hoidlasse üheksa ajaloolist tuletõrjeautot. Praeguseks ajaks on mõne auto seisukord sedavõrd halvenenud, et nende taastamine on

kas lausa võimatu või äärmiselt kulukas ettevõtmine. Paremas olukorras ei ole ka Järva-Jaani vanatehnika varjupaigas asuvad muuseumile kuuluvad tuletõrjeautod. Luhtusid ka muuseumi meeleheitlikud katted moodustada muuseumi filiaalid Rakverre ja Tartusse.

MUUTUSTE AEG

1991. aasta algas muuseumile suurte raskustega. Muuseumi edasine eksisteerimine seisis isegi küsimärgi all, kuna muuseumi kõrgemalseisev organisatsioon – Eesti Tuletõrjeühing – ei näinud oma 1991. aasta eelarves ette rahalisi vahendeid muuseumi ülalpidamiseks, vaatamata sellele, et see kõik oli muuseumi asutamisdokumendis ja ka põhimääruses ette nähtud. Tekkinud olukorrast leiti aga väljapääs. 50% muuseumi ülalpidamiskuludest võttis enda kanda Eesti Riiklik Tuletõrjeamet ja ülejäänud poole vabariigi tuletõrjeühingud. Tallinna Tuletõrjeühinguga sõlmiti eraldi leping, mille kohaselt Tallinna Tuletõrjeühing ei võta muuseumi käsutuses olevate ruumide eest üüri ning katab nende ruumide kütte ja ülalpidamise kulud. Seetõttu vabastati Tallinna Tuletõrjeühing muuseumi ülalpidamiseks raha-

tekkelugu

Aadressil Vana-Viru 14 on muuseumiruumid nüüdseks suletud ja avatud Päästamet'i hoones Raua tänaval. Foto: Toomas Viks

liste vahendite eraldamisest. 24. aprillil 1991. aastal toimus Pirita Purjespordikeskuse hoones Eesti Tuletõrjehingute VI kongress. Kongressile olid saanud saadikud vabariigi kõikidest tuletõrjehingutest. Kongressi juhatajaks valiti üksmeelselt muuseumi direktor Vaarmann. Kongressi päevakorras oli muuseumi edasise saatusega otseselt seotud punkt – ETÜ tegevuse lõpetamine. Kuna kongressi eel toimunud Tuletõrjehingute konverentsidel olid ühinged võtnud vastu uued põhikirjad, mille kohaselt kõik tuletõrjehingud tunnistasid end iseseisvaks ja ETÜ koosseisu enam mittekuuluvaiks, siis tunnustati ETÜ VI kongressi otsusega Eesti Tuletõrjehing likvideerituks. Pärast kongressi lõppemist toimus samas ka Eesti Tuletõrjeliidu asutamiskoosolek, mille esimeheks valiti Põlva TÜ esimees Teet Helm. Sellest tulenevalt ja pärast kõikvõimalikke kooskõlastusi otsustati, et Tuletõrjemuuseumi peetakse ülal Eesti Vabariigi Riikliku Tuletõrjemeeti, Eesti Tuletõrjeliidu ja vabariigi tuletõrjehingute poolt eraldavatest ja oma teenitud rahalistest vahenditest. Kahjuks selgus, et 1992. aastal ei olnud nii Tuletõrjemeetil kui ka tuletõrjehingutel oma enese

rahaliste raskuste tõttu muuseumi ülalpidamiseks piisavalt vahendeid eraldada.

UUED RUUMID

Olukorra päästmiseks kõige hullemast, s.t muuseumi likvideerimisest, pöördus tarmukas direktor Vaarmann otse Eesti Vabariigi tollase rahandusministri Rein Milleri poole palvega lahendada muuseumi finantseerimise küsimus. Minister käskis koostada argumenteeritud taotluse Tuletõrjemuuseumi finantseerimiseks vabariigi eelarvest alates 1992. aastast. Pöördumisest oli kasu – rahad eraldati, muuseumi töötajate palgad tõusid võrreldes varasemaga märgatavalt, kuid võrreldes teiste muuseumitega jäid need siiski madalamaks, kuna varem olid palgad olnud väga madalad. Samas tekkisid ka arusaamatused Tuletõrjeliidu raamatupidamisega, kuna Eesti Vabariigi Rahandusministeeriumi poolt muuseumi ülalpidamiseks eraldatud summad läksid Tuletõrjeliidu raamatupidamises nende oma summadega segamini ja pahandusi oli küllaga. Nii otsustati Eesti Tuletõrjeliidu raamatupidamisest lahku lüüa ja luua muuseumi oma raamatupidamine. Muuseumi olukord paranes tunduvalt ja arvel-

dused said korda. Selle probleemi lahendamisel oli oluline osa täita peavarahoidja Kuno Tiiksaarel. 1992. aastal tabas muuseumi kollektiivi üks häda teise järel. Direktor Vaarmann paigutati südameinfarktiga haiglasse ning direktori kohustusi asus alates 1. novembrist täitma peavarahoidja Tiiksaar. Pärast seda läks operatsioonile ka vanemteadur Arro. Selline ootamatu asjade käik raskendas tunduvalt muuseumi edasist tegevust, sest fondi oli võimalik korrastada, esemeid inventariseerida ja uurida vaid minimaalsel määral. Muret tegi ka veel asjaolu, et muuseumi arengustrateegia ja sellest tulenev tegevuskava ei vastanud enam kaugelki kaasaja vajadustele. Kui muuseumis oli võrdlemisi hästi leidnud kajastamist n-ö endisaegne tuletõrjehing ja tehniline varustus, siis peaaegu täielikult puudusid muuseumil taolised arvestatavad väljapanekud aastatest 1960-2000. Eriti kurb on see, et muuseumikülastajatel jäävad nägemata need tuletõrjeautod, tuletõrje erivarustus, kustutusriided, hingamisaparaadid, sidevahendid jne, mida kasutati pikka aastakümnete jooksul tulekahjude kustutamisel. 2006. aasta septembris tabas muuseumi äärmiselt ebameeldiv üllatus, nimelt ütles Tallinna Tuletõrjehing esimees Peeter Rosenberg muuseumiruumide rendilepingu ootamatult üles. Muuseumi direktori kohusetäitja Kuno Tiiksaar kommenteeris seda sündmust järgmiselt: „Rendileping oli meil maja varsema omaniku Tallinna Tuletõrjehinguga aastani 2016, kuid mind sunniti ennetähtaegselt lepingu lõpetamisele alla kirjutama, vastasel juhul ähvardati muuseum lihtsalt tänavale tõsta.” Tiiksaare sõnul on kurb see, et maja on nüüd erakätes ja lisaks muuseumi asuvad seal ka ööklubi Venus ning alkoholi- ja erootikapood. Ainuüksi moraalse ja ajaloolise õiguse järgi peaks muuseum jääma Vana-Viru majja nagu on ristleja Aurora Neeva jões oma ankrupaigas. Tiiksaar väitis ajakirjanduses ka seda, et tuletõrjemaja läks erakätesse kummalisel moel ja omanikud ei ole nii magusas kohas muuseumi pidamisest huvitatud. Nende tehingute tulemusena pidi Eesti Tuletõrjemuuseum hiljemalt 2007. aasta 1. märtsiks vabastama Vana-Viru 14 kasutatavaid ruumid ja tagastama need Vana-Viru TT-le. Tänu Päästemeeti juhtkonna vastutulelikkusele ja mõistvale suhtumisele muuseumi päästmiseks „tänavale” sattumisest, pakkus Päästamet oma Raua

tänav 2 asuva kinnistu pööningukorruse ruume fondihoidlaks ja töökabinettideks, II korruse saali (72,3 ruutmeetrit) kasutamise võimalust temaatilise näituse ülespanekuks, tuletõrjehoonde õuealal asuva nn voolikutorni ruume tulevase püsiekspositsiooni rajamiseks ning vajaduse korral ka hoone keldrikorruse kunagisi varjendiruumid.

Loomulikult tuleb need ruumid enne remontida ja nõuetelevastavalt sisustada. Muuseumi olukorda kergendab ka 2007. aastal valminud Saku Operatiivteenistuste keskuses valminud uued muuseumiruumid kogupindalaga 223,6 ruutmeetrit. Kasuks ei tule aga asjaolu, et muuseumiruumid asuvad Tallinnast võrdlemisi kaugel ja sõiduvõimalused sinna on kaunis nigelad, kuid väiksemate näituste püstitamine ja museaalide restaureerimisvõimalused on seal täiesti olemas. Samuti pakub muuseumi õueala palju võimalusi suuremate massiürituste läbiviimiseks.

Eesti Tuletõrjemuuseumis on aastatepikkuse vastutustundliku ja hoolika kogumistöö tulemusena võetud kultuurivarana arvele üle 30 000 museaali, millest eriti väärtuslik on hõbeda- ja käsikirjade kogu. Muuseumis on hoitud üle 15 000 lehekülje tuletõrjeorganisatsioonide kroonikat ja uurimusi. On olemas ka täiesti arvestatav kogu eesti-, vene-, soome- ja saksakeelseid trükiseid. Muuseum toimib nii kultuuri- kui ka tuletõrjepropropagandaasutusena, tehes elanikkonnale järjekindlalt tuleohutusosalenetustööd. Muuseum on käesoleval ajal n-ö ülesehitusjärgus – tegeletakse püsinäituse koostamise, fondihoidlate ja tööruumide sisustamise-remontimise ning kapitaalvahetust nõudvate objektide kohta projektdokumentatsioonide koostamisega. Ühesõnaga, töid ja tegemisi jätkub küllaga.

Teadmiseks veel, et 2008. aasta 23. jaanuaril nimetati Eesti Tuletõrjemuuseumi siseministri määrusega ümber Eesti Siseturvalisuse Muuseumiks. Käesoleval ajal juhivad muuseumi ajalooarhiviga ning arhivaari ja muuseumitööga varem kokkupuutunud Tiina Saksakulm. Kui mõni vana muuseumisõber soovib veel külastada vanu muuseumiruumid Vana-Viru tänaval ja imetleda kas või kuulsat aurupritsi Kärmaskatariina, siis palun väga – ilmselt võib muuseumihuviline tellida menüüst endale Kärmaskatariina nimelise karbonaadi, sest lähipäevil avab endistes muuseumiruumides uksed uus restoran. Head isu!

Vabatahtlikud ennetustöös

VIOLA MURD

PÄÄSTEAMETI ENNETUSTÖÖ
OSAKONNA JUHATAJA

Kärikkas infoühiskonnas jõuab inimeseni mitmesuguseid teadaandeid, soovitusi, käske ja keelde. Kõige järgi käia ei suuda. Millist nõu tasub kuulda võtta ja mille peale pole mõtet oma mälumahu kulutada – valikud tehakse paljuski hetke ajal. Inimene usub seda, mida talle uskuda meeldib või mis talle kasulik tundub. Sõnumi usutavuse juures on oluline ka see, kes on ütleva. Tihti juhtub, et naabrimeest usutakse rohkem kui seadust või telereklaami. Igal juhul on hea, kui on keegi, kelle käest saab vabalt ja omas keeles asju üle küsida. Kuidas siis tegelikult selle suitsuanduriga ikka on, kas ta aitab ja kus ta olema peab ja mis siis saab, kui ei ole?

Õnnetuste ennetamiseks on Päästeamet teinud meediakampaniaid ja spetsialistid on võtnud palju sõna nii teles, raadios kui ka ajakirjanduses. See on vajalik, kuid mitte piisav. Inimesega otse suhtlemine on kindlasti parem, kuid nõuab palju aega ja töötajaid. Siin ongi headeks partneriteks vabatahtlikud. Riigi tulud-kulud ei kannata igas vallas komandot pidada, kuid vabatahtlik pritsumees võib olla ka igas külas. Seda kartust ei ole, et talle tegevust ei jätkuks. Juhul, kui tule kustutamiseks napib tehnikat või pädevust, tuleb seda enam teha tööd selleks, et õnnetused juhtumata jääks.

KOOLITATUD VABATAHTLIKUD

Aasta alguses viis Päästeamet koostöös Harjumaa reservpäästerühmaga läbi vabatahtlike koolitused igas maakonnas. Eesmärk oli nõustada rohkem inimesi nende kodudes. Ära koolitati 150 vabatahtlikku, kellest suurem osa oli tegutsev päästealal. Kuid koolitusprogrammi ja konkreetse tegevusvajadusega lisandus vabatahtlike ridadesse ka hulk uusi liikmeid. Koolituse läbinud liitused oma lähima vabatahtlike organisatsiooniga ja seeläbi said ka selt-sid uusi liikmeid juurde. Päästekeskused on sõlminud seltsidega ennetustöö tegemiseks lepingud, mille kohaselt tegevustega seonduvad kulud kaetakse.

Päästeala ennetustöös on üle-

Esimese priitahtlike pritsimeeste foorumi hõredad read Väandras, 2002.

Juhul, kui keegi tunneb, et Päästeameti üleriigilised projektid ega ka päästekeskuse tegevused ei paku vajalikku lahendust just tema kodukoha probleemidele, on võimalus esitada oma nägemus iga aasta septembris toimuvale projektikonkursile.

riigilised projektid, nagu “Kodu tuleohutuks”, “Nublu aitab”, “Tea tuletst” jt, kus on kokku lepitud mahud ja nõuded, kuidas asju tehakse. Lisaks on igal piirkonnal omad probleemid ja igal pool ka oma nägemus headest lahendustest. Ennetustöö üldisest eelarvest neljandiku saavad päästekeskused oma kasutusse, et keskustel oleks võimalik oma tegevusi korraldada ja vabatahtlike ennetustöösse kaasata. Mida rohkem on meil teadajaid naabrimehi ja -naisi, seda kiiremini ja paremini inimesed meid kuulda võtavad.

Juhul, kui keegi tunneb, et Päästeameti üleriigilised projektid ega ka päästekeskuse tegevused ei paku vajalikku lahendust just tema kodukoha probleemidele, on võimalus esitada oma nägemus iga aasta septembris toimuvale projektikonkursile. Kõik hästi läbi mõeldud ja otstarbekad tegevused saavad Päästeameti poolt rahastatud. Lisainfot rahastamistingimuste kohta saab Pääs-

teameti koduleheküljelt aadressil www.rescue.ee

TEGEVUSED

Päästeala vabatahtlike tegevused on andnud alust mitmeks vaidluseks. Kas see, kellel tuletõrjeautot ei ol, on ikka õige pritsumees ja kas tasulise teenuse osutamine on ikka vabatahtlik tegevus?

Aastal 2001 analüüsis grupp päästeametnikke ja aktiivseid vabatahtlike Tuve Kärneri vabatahtlike tegevust päästealal. Täna nases päästeteenistuse koostöös vabatahtlikega on paljuski näha tookordsete mõtete edasiarendusi. Tooksin ülevaatlisult ära päästeala vabatahtlike tegevuste üldise jaotuse ja töökorralduse:

1. Päästetööd jagunevad kaheks suuremaks valdkonnaks, millest esimene eeldab kindlasti tehnika olemasolu, teise puhul saab käed külge lüüa ka juhul, kui ei ole tehnikat, kuid on oskused ja teadmised.

1.1. alaline väljasoõidu valmis-

Ja nüüd... 2007. aasta pritsimeeste foorumil tulla istekohtade puudu.

olek (leping päästkeskusega)

1.2. suurõnnetusteks valmis-olek (päästetööde juht kaasab vastavalt vajadusele)

2. Ennetustöö puhul oleksid peamiseks tegevusteks õppuste ja teabepäevade korraldamine, kodude ülevaatus ja inimeste nõustamine, tegevused laste ja noortega. Tegevused jagunevad rahastamisskeemide järgi:

2.1. ennetustöö üleriigilistes ja regionaalsetes projektidesse kaasamine (leping päästkeskustega)

2.2. seltsi poolt algatatud projektid (leping Päästametiga)

3. Päästealase kultuuri hoidmine ja arendamine, mille all mõistame tuletõrjemeuseumide ja tuletõrjeorkestrite tegevust, tuletõrjesporti ning teiste traditsioonide elavana püsimist. Päästametil on võimalik rahastada hästi läbimõeldud taotlusi projektkonkursi kaudu, aga on ka teisi võimalusi – Eesti kultuurkapital, Hasartmängumaksu nõukogu jt.

4. Toetavad teenused, siia alla kuuluvad vabatahtlike seltside poolt elanikkonnale osutatavad ja ohutusega seonduvad tasulised teenused, nagu tulekaitsevahendite hooldus ja müük ning korstnapühkimise ja pottsepa teenus jmt.

Vabatahtlikud on õnnetuste ära hoidmise mõttes mitme tähendusega. Vabatahtlik ei ole mitte ainult lisaressurs, tal on palju olulisem roll kanda. Ennetustöö on nagu jalgratas, mida igaüks leiutada tahab. Samas on palju lihtsat ja kasulikku võtta ajaloost. Ennetustöö mahukam tegevus, projekt "Kodu tuleohutuks", on just vabatahtlikelt saadud idee põhjal välja töötatud. Vabatahtlike kogemus on ennetustöö jaoks nagu vanaisa pärandus. Varandust ei tohiks nurka seisma jätta ega ka seda tuulde lennutada. Kas oskame oma pärandust õigesti hinnata ja investeerida, et meie töö väärtus ajaga aina kasvaks?

Üleriigilised ennetustöö projektid

KODU TULEOHUTUKS

Eluruumide ohutusele suunatud projekt, mille tegevusteks on inimeste individuaalne nõustamine nende kodudes, suitsuandurite soetamine ja paigaldamine toimetulekuraskustes inimestele ja teabepäevad kohalikes omavalitsustes.

EVAKUATSIOONIÕPPUSED

Koolides ja lasteasutustes
Õppuse läbiviimine on koolijuhil ülesanne. Päästeteenistuse roll on nõustada koolijuhti õppuse ettevalmistamisel, hinnata õppust ja anda tagasisidet.

LASTEAIAD

4–7 aastastele lastele õpetatakse ohutusalaseid oskusi ja teadmisi viisil, et need lastelt vanematele kodus edasi saaksid antud.

NUBLU KAITSEB JA ÕPETAB

Kõik esimesse klassi minevad lapsed saavad suitsuanduri. Alates 2004. aastast on igal aastal suitsuanduri saanud peaaegu 13 000 pere. Sel aastal viiakse projekt läbi viimast korda.

TEAN TULEST

III klasside õpilastele õpetatakse komandos ohutusalaseid oskusi ja teadmisi ning tutvustatakse päästevaldkonda.

VABARIIKLIK PÄASTEALA NOORTELAAGER

Laagris osaleb üle Eesti 200 last, kes on oma piirkonna tublimad päästeala huviringide esindajad. Tegevustes liigitakse süsteemsema õppeprogrammi poole.

LOOMINGUVÕISTLUS

Konkursi eesmärk on anda inimestele võimalus väljendada oma loomingu turvalisusega seotud tundeid ja mõtteid ning anda meile ideid ennetustööks.

PRIITAHTLIKE PRITSIMEESTE FOORUM

Päästeala vabatahtlusele ja kogukonna kaasamisele suunatud ettevõtmine. Osalejad on kohalike omavalitsuste esindajad, päästealal tegutsevad vabatahtlikud ja päästeteenistuse esindajad.

Seni on toimunud foorumid:

- 2002 Väandras
- 2003 Suure-Jaanis
- 2004 Järva-Jaanis
- 2005 Väike-Maarjas
- 2006 Tõstamaa
- 2007 Elvas
- 2008 Türil

On tulnud ettepanek korraldada 2009. aasta priitahtlike pritsimeeste foorum lisakul.

Sissevaateid vabatahtliku tuletõrje tulevikku

TIIT KUUSKMÄE

tiit.kuuskae@gmail.com
VABATAHTLIK TULETÕRJUJA

VABATAHTLIK TULETÕRJUJA TIIT KUUSKMÄE ARUTLEB VABATAHTLIKU TULETÕRJE VAJALIKKUSE JA KOOSTÖÖ VALUPUNKTIDE ÜLE INSTITUTIONAALSE TULETÕRJEJA.

Paljud juhtumid, mida inimesed harjumuspäraselt õnnetusteks nimetavad, on loodusliku päritolu – pikselöök, veeuputus, torm. Võime nendeks valmistuda, kuid ära hoida me neid üldjuhul ei saa.

Suur osa argistest õnnetustest on aga inimese enese tegevuse ja toimetamise tulemus. Nii eristab meid teistest loomadest laialdane tule kasutamine oma igapäevases elus. Kuid see pole kaugeltki kõik. Inimloomadele – ja seda eriti kaasaja ühiskonnas – meeldivad ka mitmesuguste ehitiste püstitamised ja lammutamised, kõikmõeldavate asjade valmistamine ja neist osade minema loopimine, mööda maakera ringi hulkumine või kuskilt kaevandusest millegi välja urgitsemine jne. Seejuures tuleb tähele panna, et inimene ei pruugi alati – või vähemalt mitte enne tegutsema asumist – läbi näha, kas ja millist mõju võivad tema ettevõtmised otseselt või kaudselt talle enesele, tema lähedastele, teistele liikidele või keskkonnale avaldada. Tule tõrjumise või laiemalt, selle piiramise vajadus tuleneb seega pidevalt loodavatest uutest ohtudest.

Taalisest järeltõrjest järgmise järeltõrje ehk kõike piirava ja keelava ohutusametniku või pritsumeheni on üks samm. Kuid ma ei astu seda sammu, sest asi on veelgi tõsisem. Nimelt on inimene nagu teisedki loomariigi asukad oma tahtelistes ja harjumuslikes tegevustes alati harjunud äparduv loom. Olles rongijuht, võin ma magama jääda ja teisele rongile otsa pöörutada. Suitsuandurit omades võin unustada kontrollida selle patareid ja ühel ilusal ööl hoolimata ettevaatusest siiski sisse põleda. Pritsumehena metsas tuld kustutades võin ma oma ajaviiteks tõmmatavast sigarettist metsa uuesti põlema panna jne.

Siit võiks justkui järeltõrjeda, et igasugune ohutustegevus, ka vaba-

tahtlik tuletõrjumine, on määratud luhta minema, sest kustuta, palju sa kustutad, kuskil teeb keegi jälle mingisuguse äparduse ja järjekordne õnnetus ongi platsis. Kuid ma keeldun sellise loogilise järeldusega lõplikult nõustumast, sest on ju näha, et õnnetuste olemus on märksa nüansirikkam. Nõnda ei ole mitte iga õnnetus selline, mis peaks tingimata puudutama kedagi teist peale õnnetuses osaleja enese. Kui ma kõõgipoti põhja kõrvetan, nõnda, et kõõk on paksu suitsu täis, siis üldjuhul ei vaja ma akende avamiseks ning poti tulele ära tõstmiseks kellegi kolmanda abi (pean lihtsalt ise teadma, kus on mu aken ja kus on mu kõrbevott). Kui mu naaber otsustab aga kevadel oma aias kulu põletada ja tuul leegi minu poole puhub, siis võib juhtuda, et ei mina ega minu naaber suuda tulele piiri panna enne välise abi sekkumist.

KOOSTÖÖ VALUPUNKTID

Antud metafooridest lähtudes võib tõdeda, et vabatahtlik tuletõrje omab vähemalt kolme olulist põhjust enese olemasoluks.

Esiteks on vabatahtlikul tuletõrjel oluline roll lüüa nõu ja jõuga kaasa üldistes sotsiaalsetes protsessides, tuua esile neid ohte, mida me ise oma tegevusega igapäevaselt loome ning mis puudutavad kõiki kaaskondseid, sh neid, keda tuletõrjumine otseselt ei kõida. Siinjuures on tähtis, et institutsionaalne tuletõrje suhtuks oluliste otsuste langetamisel vabatahtlikku tuletõrjesse kui võrdsesse partnerisse ehk teisisõnu peavad koosolekute ukseid olema vabatahtlikest asjahuvilistele alati avatud. Praeguse institutsionaalse tuletõrje suhe vabatahtlikku tuletõrjesse oluliste otsuste langetamisel on kõigele vaatamata sügavalt ebademokraatlik. Institutsionaalne tuletõrje peaks siinjuures mõistma, et vabatahtlikku tuletõrjet ei tohiks eelarvamuslikult taandada monofunktsionaalselt (muuhulgas) võtta kui institutsionaalse tuletõrje silmi ja kõrvu, kelle julgustamine oluliste otsuste langetamisel kaasalöömiseks võib tulemusi üksnes parandada. Vabatahtlik tuletõrje peaks omakorda arendama eneses kannatlikkust, asjatundlik-

kust ning head tahet institutsionaalse tuletõrje ettepanekutele kaasa aitamiseks.

Teiseks ei saa kuidagi alahinnata vabatahtlike tuletõrjujaid ennetustöös. Side kohaliku kogukonnaga, tuttavate inimeste harjumuste tundmine ning ohtude ja äparduste taandamine nende harjumustes on pikemas perspektiivis ilmselgelt märksa mõjusamad kui institutsionaalse tuletõrje üüratud pingutused meedia vahendusel. Vabatahtlik tuletõrje peaks siinkohal mõistma, et metsatulekahjule või muule õnnetusele väljasõidul tekkivat adrenaliini võib asendada – või kui mõnede jaoks mitte asendada, siis vähemalt tubliil määral täiendada – meelerahu raskete tagajärgedega äparduste puudumisest oma kogukonnas.

Kolmandaks saavad just vabatahtlikud oma tuletõrjealase tegevusega panna rõhku nende asukoha spetsiifilistele ohutusprobleemidele, mille jaoks institutsionaalsel tuletõrjel ei jätku kas aega või ressursse. Mõeldagu siin info liikumisele kogukonnas, kohalikele looduslikele või sotsiaalsetele oludele, infrastruktuurile jmt olulistele asjaoludele. Just seeläbi kasvab tõenäosus, et kohaliku kogukonna nägu olevad tuletõrjealased probleemid saavad just neile asjakohase lahenduse/leevenduse. Kohaliku tuletõrjealase probleemiga võib küll apelleerida üldisemale sotsiaalsele huvile või sekkumisele, kuid kui üldisel tasemel puuduvad vahendid kohalike probleemide ennetamiseks või lahendamiseks, siis jääb see apellatsioon vastuseta ning kaotajaks pooleks eelkõige just kohalik kogukond ise. Teisalt on vastunäidustatud (kui mitte öelda, et lubamatud) institutsionaalse tuletõrje standard-lahendustel ning seaduste üldisusel põhinevad sekkumised kohalikul tasandil väljakujunenud sotsiaalsete võrgustike ja infrastruktuuri toimimise juhul, kui sellised sekkumised ei ole sisuliselt asjakohased ning lihtsalt lõhuvad kohaliku tasandi harjumuspäraseid ning hästi toimivaid süsteeme. Sama kehtib ka mitmesuguste institutsionaalse tuletõrje siseste reformide kohta, mis omavad otsest mõju vabatahtlikule tasandile. Institutsionaalne tuletõrje peab siinkohal mõistma, et vaba-

tahtlikku tuletõrjet tuleb kõikidest neisse puutuvatest reformidest taktitundeliselt ning kõigiti arusaadavalt teavitada, mitte seadma vabatahtlikku tuletõrjet ettekirjutavas stiilis või temast lihtsalt mööda astudes fakti(de) ette. On kujuteldamatut, et vabatahtlik tuletõrje võiks omaenese tegevuses ja suhtluses institutsionaalse tuletõrjega lähtuda teistsugustest printsiipidest.

Nimetatud punktidest ilmneb, et vajadus vabatahtliku tuletõrje olemasoluks on vähemalt kolmekordne. Kuid lõppude lõpuks ei tohiks unustada veel üht võimalust: jätta end ohutusalaselt mõttes ühiskondlikult ja/või teadlikult sootuks piiramata (organiseerimata) ning elada lihtsalt oma õnnetusi mittesoosivate ning ökoloogiliste harjutumuste rüpes (kui selliseid harjumusi on). Viimane võimalus väärleb vähemalt niisama tõsisest kaalumist kui kõik eelõeldud.

Priitahtlike muutuvad rollid ja arengupidurid

Reservpäästerühma vabatahtlikud Elliste rabatulekahjul 2007. aastal.
Foto. Põhja-Eesti Päästkeskus.

ALO TAMMSALU
PÄÄSTEAMETI PEADIREKTORI
ASETÄITJA

PÄÄSTEAMETI PEADIREKTORI ASETÄITJA ALO TAMMSALU KIRJUTAB VABATAHTLIKE MUUTUNUD ROLLIDEST NING PRIITAHTLIKE TEGEVUST PIIRAVATEST TEGURITEST.

Uute tehnoloogiate, materjalide, ainete jne tõttu on muutunud õnnetuste iseloom ja ulatus ning nendega toimetulemine eeldab ka järjest enam spetsiifilisemaid ressursse, suuremaid teadmisi ja professionaalsust. Kui vabatahtlik tahab seda kõike omandada, avastab ta ühel hetkel, et ongi muutumas elukutseliseks päästjaks – järjest suurem hulk tema ajast ja vahenditest kulub sellele. Seega tundub, et õnnetusse sekkumisel päris ilma professionaalsete ja kutselise päästeta ei saa.

Kui suur roll peaks olema kutselisel päästel ja mida saaksid teha vabatahtlikud? Ühelt poolt tundub alati, et kutselisi päästjaid on vähe, kuid teisalt ei olda valmis ka leidma vahendeid nende hulga suurendamiseks. Selge on aga ka see, et kutselist päästet ei saa kunagi olema nii palju, et see rahuldaks kõikide soovid.

Päästealal on läbi ajaloo olnud turvalisuse propageerimisel ja ennetamisel oluline roll vabatahtlike. Priitahtlikud on kogukonnakesked ja seetõttu teavad kohalikke harjumusi ja elu-olu ning on kõigele lisaks usaldusväärsed. See tagab ennetavate sõnumite “kohalejõudmise” ja käitumisharjumuste muutmise edu.

VABATAHTLIKE ROLL POOLAS

Siinkohal oleks paslik tuua näiteks Poola, kus riiklikku ennetustööd te-

hakse äärmiselt vähe. Seevastu on seal aga tohtul hulgal vabatahtlike päästjaid (rohkem kui 700 000 inimest), kellest vaid väga väike protsent tegeleb reaalsete päästetöödega. Enamik vabatahtlikest tegelebki seal kogukonnakeskse ennetusega, teavitamisega, mõttemaailma kujundamisega jne. Selline tegevus algab juba maast madalast ja on olnud nii juba väga pikka aega. See on taganud Poolale edu – nende hukkunute osakaal võrreldes Eestiga on kordi väiksem. Kuna Eestis aga hetkel veel sellist suurt hulka “ennetavaid vabatahtlike” ei ole ning meie teadlikkus ja käitumine ei ole just väga õnnetusi ärahoidvad, tuleb hukkunute vähendamiseks keskenduda kompensatsioonina “üüratutele tegevustele meedia vahendusel”.

MIS PIIRAB VABATAHTLUSE ARENGUT?

Vabatahtlust ei saa osta ega tekitada, küll saab seda aga toetada ning motiveerida. Selle juures eksisteerivad aga paraku takistused ja piirangud. Näiteks ei võimalda järjest suurem hulk töoandjaid konkurentsi tihenemise tingimustes oma alluvatel tööajal vabatahtliku päästetegevusega tegeleda. Lisaks piirab vabatahtlikku tegevust tihtilugu “töötajate kaitseks” loodud õiguslik regulatsioon töö- ja puhkeaegade osas. Meie ühiskond ei ole ka nii rikas, et vabatahtlik saaks olla vabatahtlik sõna otseses mõttes, saamata oma tegevuse eest mingisugust kompensatsiooni. Kui teatavate priitahtlike kulutuste kompenseerimine või tegevuse motiveerimine toimub läbi riigiasutuse ja -eelarve, tähendab see paratamatult standardeid ning bürokraatlike asjatoimetusi (läbipaistvuse elemendid). Samuti ei saa institutsionaalne päästeteenistus oma organisatsiooni arendades ja muutes alati arvestada kõigi partnerite soovide, vaid peab järgima ikkagi riiklike suundi ja ettekirjutusi.

PIDURIKS VABATAHTLIKE ESINDUSE PUUDUMINE

Alates 2001. aastast on Päästeamet püüdnud kaasata õnnetuste

ennetamisse vabatahtlike, ot-sides ja ka leides selleks rahalisi vahendeid. Aastatel 2001–2005 panustasime kogu õnnetuste ennetamiseks ettenähtud eelarve vabatahtlike sellealasesse tegevusse. Priitahtlike puudutavates otsustes on tööühmade liikmetena alati kaasatud keegi nende hulgast. Tõsi, me ei oska arvata, kas Tiit Kuuskmäe esindab kõigi vabatahtlike huve. Koostöö suurimaks piduriks ongi Päästeameti poolt vaadatuna vabatahtlike huvide ühtse esindatuse puudumine. Õnneks hakkab tasapisi midagi kujunema. Näiteks suurõnnetustele reageerimisel on täna otsuste tegemisel partneriks kujunenud Reservpäästerühm, kuna nad on tegevad nii praktilisel kui ka strateegilisel tasandil. Lääne-Eesti Päästkeskuse piirkonna vabatahtlikud on korraldanud oma kogunemisi ja seal hakkab kujunema vabatahtlike endi ühtne visioon sellest, kuhu soovitakse jõuda. Priitahtlike pitsimeeste foorum on ellu kutsutud selleks, et anda vabatahtlikele teavet päästeteenistuse suundadest ning anda nii võimalus kaasa rääkida.

Ka eelkirjutaja, Tiit Kuuskmäe ja ühendus AMFF on teinud palju selleks, et vabatahtlikel kujuneks välja omavaheline suhtlemine ning sellest ka suurem jõud otsuste tegemisel kaasa rääkida. Talvel toimuv ohutuspäev on heaks jätkuks suvisele foorumile.

Vabatahtlik tegevus tekib siis, kui isiku väärtused, veendumused ja huvid on tema võimaluste, vaba aja ja teiste sarnaste tegurite maatriksis ülekaalus. Sellest sõltub ka vabatahtliku tegevussuund ja tegevusala – kas reageeriv ja sekkuv või ennetav ja teadvustav ning seda kas päästealal, loodushoiuse, tervishoiuse vm. Vabatahtlus ei kao mitte kuhugi, kuid selle rollid, funktsioonid ja osakaal sõltuvad ühiskonna arenguetapist, majandussituatsioonist, kultuurist ning paljudest muudest teguritest. Päästeamet peab vabatahtlikku päästet oma võrgustiku lahutamatuks osaks ning püüab vastavalt võimalustele seda igati toetada ja motiveerida.

	... põletamine peale lumesulamist on keelatud	Estonian Rescuers	Siimens	Sadamaehitis	Filmlavastaja	VASTUS	JÄRGMISE AASTA JUULIST ON										
Õnnetusteate võtab vastu häire...																	
Uduvere Raadio			Loomalikka looma ...														
50		Mustusevedaja															
Laulja ...				Luuatohas													
Kaupmees				Pooljuhtkristall													
	Vana Üks tulekahjude põhjuseid on hooletu ...																
"Agent ...kael" (eesti film)					Umbes												
					Kunstide kaitsejumalannad												
Eesti päästjate osalusel toimunud Soome suurõppus														100 m ²	Edukate Suudlejate Agentuur	...komando	...kaupunki (Soome linn)
J tähe naabrid			Pritsi-meeste "jahilind"											Inglisekeelse filmi lõputiiter on The ...			
...plaat (ehitusmaterjal)				Saarmas alias ...					... Tauts								
				Õlipuu viil					Leekidesse juhitud vesi kipub ...								
Sekund	Moskvitši suupärane nimi						Põlevas majas võib plahvatada ...balloon						Nord				
	... canto (ilus laul)												Edward				
Exabait			Üks vapside juhte						Ujumiselundid								
			...tuvi (meigas)						Innukalt millelegi pühendunu								
Tulekustutus... (vahendid leekide summutamiseks)											...kaart			"Kui ... mehed Tallinnas käisid"			
											Nurm						
Mäeahelik K.-Aasias					Armunute Haigla		Veedab elu kloostris						...klassi tulekustuti				
					Aktsendimärk		Asjatute Teadmiste Akadeemia						Imestushüüatus				
100 cm		Ohukoldest inimeste välja viimine															
	Irvitamise Amet																
Leeke õhutatav tuulepuhang				Igas kodus peaks olema tule...									Rooma numbritega on hädaabitelefoni CX..				
				Rhode Island									Liide				
Pindalalt maailma väikseimad riigid on ... Vatikan, Monaco							Päästameti jagab head nõu ... (raha ei küsi)							Džaul			
							Radium							Teraapia			
Kui tulekustutiil on täht "..." võib kustutada elektriseadmeid		1917. a. loodud kirjanduslik rühmitus						Istumismineerium					Prantsusmaa maakood				
								Astroloog					Kuninga humorist				
KODU TULEOHUTUKS				Austraalia lõunapoolsem osariik										Anonüümsed Aevastajad			
Ristsõna lahendus tuleb saata 20. juuliks e-posti aadressile indrek.ints@rescue.ee. Kõigi õigesti lahendanute vahel loositakse välja 10 suitsuandurit ja 5 tulekustutustekki.							... Vegas				Vesi-, vee-						
								Puumosaik				Anno Domini					
								1000 g			Demineerimisrühm						
											EESTI RAHVA RISTSÕNAD						
											RISTIK						